

lerákat és Malmaisonba megy. Ott maga a császár is felkeresi, már a válás utáni nap meg látogatja. De most már nem ölelik meg egymást az egykori hitvesek, kézzel a köztük egymást, midőn Napoleon jó és távozik. Miután pedig az emberek látták, hogy Napoleon ily példával jár elől, az udvarhoz járatosak is csakhamar megjelennek a Joséphine üdvözlésére. A sok sirástól bizony kissé megfogyadt arca és azért egy nagy nápolyi fehér capote-ot tett fejére, melynek ernyője jól elrejté szemeit s nem engedte láttatni, midőn könyei újból bőven megredtek ama személyek láttára, kik egykori boldogságának tanúi voltak.

Joséphine sokkal jobban értett ahhoz, magának szeretőreméltóságát, vagy fájalmánát folytonos megfigyelésével híveket szármalt, sem hogy egész tábora össze ne gyült volna körülötte a pártján állóknak, főleg akkor, midőn Napoleon második házassága után Navarrába helyezte át udvarát. Ez udvarnak majdnem valamennyi tagját ott volt már körében császárné korában is. Ott van Rémusat asszony is, a ki így ír az ott folyó életről: «Az idő különös módon telik itten; mindig együtt vagyunk, nem csinálunk valami nagy dolgokat, nem sokat fecsegünk, de azért senki se unja magát; ugyanazon órák, ugyanazon foglalatosságokat hozzák meg és az ember nem tudja, hogy tegnap van-e vagy holnap.» Joséphine azonban egészen kedvére jár, miután Napoleon nem gördít ez ellen semmi akadályt. Így megy el újra Malmaisonba, Aixles-bainsba, mindenivé, a hová csak kedve tartja. Senkinek se jut eszébe, őt egy helyen fogva tartani.

Az események a múlt idő egykori szépségét

magyon megviselték már. Ezt csak ő nem veszi észre. Egykori karsu, oly keszes hullámzó termete oda van, kövéredni kezd; csipűi rendkívül elszélesednek. Arczvonásai se tagadják meg, hogy nagymama. Bizony nem versenyezhet semmikép a Mária Lujza tizennyolc évesének üde bájoságával.

Most, mikor már változtatni nem lehetett sorsán, még most se tudja leküzdeni olykor elkeseredését Napoleontól való eltasztatása miatt s annak olykor kicsinyes módon ad kifejezést. E mellett természetesen szíve örül minden olyan dolognak, melylyel az új császárnét megboszanthatja. Egyszer, 1810. őszén Malmaisonba érkezik Joséphine. Úgy rendezkedik be ott, mintha sokáig ott akarna maradni. Nem azért, mert ez neki kellemes. Csak azért, hogy jó közel legyen Mária Lujzához, megtudandó mindent, a mi körében történik. De egy véletlen, melynek egyébként bizonyára csak örült volna, véget szakít ottani tartózkodásának. A Joséphine szolgáinak utyanis ép oly egyszerű ruhájuk volt, mint a császárné inasainak. Lehet, hogy ez is számításból volt így. Elég az, hogy a kastély inasai közt valóságos háború tört ki a ruha-kérdés miatt, mint két ellenséges had állván egymással szemben. A kellemetlen perpatvar híre a császár füléhez jutott és azonnal irt Joséphine egyik udvarhölgyének, hogy sietessen elutazásukat onnan Normandiába.

Apró ármánykodásaival nem hagy fel s szívesen lát ilyeneket másoktól is környezetében. Erre eléggé jellemző a következő eset. Napoleon egyszer belép Mária Lujza szobájába s őt valaminek nézdelésébe elmerülten találja, a mit azonban a császárné el akar rejtteni. De

szemei könyekkel vannak tele. «Mi a baja, Lujzám? mond neki, megölelve. Nos, — folytatja a császár nevére — mit rejtgetsz ottan?» És megfogva a császárné zsebre dugott kezét, elővontja azt s újjai között gyöngöden kivész egy miniatúr képet, mely Joséphinét ábrázolja fiatalasága, üdésége egész hódító szépségével, huszonöt éves korában! «Ki adta neked ezt az arcképet?» kérdé a császár, alig bírva felindulásán erőt venni. A császárné nem felel, csak zokogva dobja magát Napoleonn karjaiba. «Gyermek! szól Napoleon gyöngöden — gyermek hát mi lett? még egyszer kérem, honnan van ez az arckép? Tudni akarom.» «Nem adta senki, itt találtam ép most, a mint beléptem, ezen a pamagon...» Igen, azt az arcképet a «navarrai párt» egyik udvarhölgye helyezte oda a pamagra, a Mária Lujza szobájába. Napoleon nagyon felindult volt, mert azt hitte, hogy Mária Lujza felteszt róla, hogy ő felejtette ott azt a képet, vagy talán a zsebéből esett ki. És ettől az időtől nagyon elhidegült leveleinek hangja, melyeket Joséphinehez intéz.

Az utolsó találkozás Napoleon és Joséphine közt akkor történt, midőn Napoleon Joséphine-nek ama kérését, hogy mutassa meg neki fiát, a római királyt, teljesíté. Mikor a császár Malmaisonba jött, Joséphine mindig kérdezősködött fiáról és kifejezte, mennyire szeretné látni. Ez ugyan nem volt valami kiméltre mutató dolog Joséphinétől, hogy e kérdést egyáltalán érintette Napoleonnal szemben. Napoleon egy darabig ellenkezett is, de talán atyai hiúságának is hízelt, hogy fiát megmutassa a volt császárnának és beleegyezett.

(Folytatása következik.)

39. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 27.

43. ÉVFOLYAM.

Műhelyi feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félévre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt félévre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.— félévre — 2.50

Külföldi előfizetéshez a postaiag meghatározott vitélji is csatolandó.

A VASKAPU MEGNYITÁSA.

H AZÁNK ÚJABB történetének egyik nagy fontosságú eseménye az az országos és nemzetközi nagy ünnepély, a mely ép ez időszert Magyarországot délkeleti határain, Orsován és környékén, három koronás fő jelenlétében megy véghez, királyunk Károly román király és Sándor szerb király, nemkülönbön Európa művelt nemzetek képviselői jelenlétében megnyitván a hajózásra nagy munkával alkalmassá tett Vaskaput.

Büszkék lehetünk e műszaki alkotásra, mert magyar az minden részletében. A magyar király mint a magyar nemzet alkotását adja át e most már mindenkorra járhatóvá tett vízi útát

a viláfgorgalomnak. Nagy Széchenyink agyában született meg e szabályozás gondolata, magyar mérnök lángesze vetette meg a végrehajtás alapját, s a nemzet áldozó készsége tette lehetővé megvalósítását.

A Duna folyam Dévénytől Báziasig 850 kilométer hosszan hatalmas tág mederben halad és szabad útát enged a hajózásnak; de Báziasztól lefelé már hegyek közé szorúl; egyik felől a délkeleti Kárpátok hatalmas végnyúlványai, másik felől a Balkán hegység legészakibb tagjai fogják közre. E hegységek valaha összeértek egymással, és hogy csak áttörés útján támadt közöttük a mai völgynyílás, bizonyították nemcsak az egymásnak megfelelő hegyfalak, hanem az ezek aljából kiágazó s a Duna

medrét több helyt ellepő sziklazátonyok, melyeket a hatalmas folyam vize kiszámíthatatlan idők óta ostromol, de mai napig sem volt képes szétrombolni. Ezért Báziasztól Orsováig 120, és innen a tulajdonképeni Vaskapúig 10 kilométer hosszan olyan zuhatagok képződtek a Duna medrében, melyek helyenként a meder teljes szélességében eltörölve a folyást, közepes vízállásuk alkalmával a hajózást igen veszélyessé, kisebb vízállásoknál pedig teljesen lehetetlenné tették. Ezen vizalatti szirtek legkijelkeltebb részei Báziasztól lefelé 44 kilométerre a «Stenka» nevű, hosszú 13 kilométerre a «Kozla-Dojke», alább 10 kilométerre az «Izlas», «Tachtalia», «Greiben» és «Szvinyica» nevű, ismét 10 kilo-

Magyar kir. államvasutak.

Legelőszőbb és legrovidebb utirány Olaszországba, Fiume-Velenze, illetve Anconán át.

Fiume és Velenze között «Dániel Ernő» nevű új, elegáns teimes gőzhajó közlekedik, mely ugy oda, mint vissza Pirano érintése nélkül 10 órai időtartam alatt, tehát az eddigi menetidőnél 4 órával rövidebben teszi meg útját. A legnagyobb kényelemmel rendezett ezen hajó az I. helyen kívül még külön luxus osztályllyal is bír, mely külön elegáns teremmel, sértelődéssel, kávézóval, dohányzó kabinokkal, dohányzó teremmel, villamos világításal és gőzfűtéssel van ellátva. A Fiume-Anconai vonalon a hasonlót fenyűzést berendezett «Villám» nevű gőzhajó közlekedik, mely az I. helyen kívül szintén még külön elegáns termet és kabinokat tartalmazó luxusosztályllyal van ellátva; azonkívül még egy kisebb 4 hálóhelyllyel ellátott elegáns külön családi teremmel is bír, mely négy hálóhely megfűtését mellett kibérelhető. Mindkét teimes gőzhajó jól berendezett és olcsó vendéglokkal van ellátva. Ezen teimes gőzhajók közlekedésével kapcsolatban az eddigi gyors- és személyvonatokon kívül f. évi június hó 15-től kezdve Budapest és Fiume között csupán első oszt. kocsikkal berendezett luxusvonatok közlekednek, melyek az utat 11 1/2 óra alatt teszik meg. Ezen luxusvonatok menetrendje kapcsolattal a gőzhajóutakkal a következő: Indulás Budapestől minden szombatok és kedden 7 óra 15 pkor reggel; érkezés Fiuméba 7 óra este. Továbbutás Fiuméből Velenzébe, valamint Anconába gőzhajón 8 óra este; érkezés Velenzébe 6 óra reggel és Anconába 5 1/2 óra reggel. Velenzéből, valamint Anconából indulás minden vasárnapon és csütörtökön 9 óra este; érkeés Fiuméba másnapon 7 óra reggel. Továbbutás Fiuméből Bétfőn és pénteken a luxusvonattal Budapestre 8 óra 30 perc kor reggel; érkezés Budapestre ugyanazon napon 8 óra 25 pkor este. A luxusvonatok Fiumében a gőzhajók kikötő helyéig közlekednek; hasonlóképen Anconában is úgy, hogy az utasok a kikötő helytől közvetlenül a vasútra vagy vízre szállhatnak, megjegyezvén, hogy Anconá kikötő és Róma

között mindkét irányban VIII oszt. közvetlen kocsik közlekedik. A menetrend akként állapították meg, hogy az Olaszországba utazók az egész utazás alatt csak egy éjjelt töltsenek, még pedig gőzhajón, hol kitűnő ágyak állanak rendelkezésre. A luxusvonatok használatáért a gőzhajó menetdíjjal együtt fizetendő: Luxusvonatért és luxusosztályért a gőzhajón, ágyval együtt Velenze illetve Anconáig 23 frt, luxusvonatért és I. helyt a gőzhajón, ágyval együtt Velenze illetve Anconáig 21 frt, csak luxusvonat, hajó nélkül 15 frt. A tengeri útra a gőzhajón a luxusosztályt együtt 8 frt és az I. osztályt ágyval együtt 6 frt fizetendő. A fentebbi utirányon át közvetlen menetjegyek adatnak ki, következő árakon:

Fiume-Velenzén át; Budapest-Florenz I. oszt. 72.55 frs., II. oszt. 53.20 frs., III. oszt. 30.— frs., Budapest-Genua I. oszt. 87.90 frs., II. oszt. 64.05 frs., III. oszt. 36.35 frs., Budapest-Milano I. oszt. 69.05 frs., II. oszt. 50.80 frs., III. oszt. 28.60 frs., Budapest-Turin I. oszt. 87.70 frs., II. oszt. 63.90 frs., III. oszt. 36.25 frs., Fiume-Anconán át; Budapest-Nápoly I. oszt. 98.95 frs., II. oszt. 71.65 frs., III. oszt. 40.80 frs., Budapest-Róma I. oszt. 72.80 frs., II. oszt. 53.40 frs., III. 30.15 frs.

Ezen jegyeken kívül Bari, Battaglia, Bologna, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adatnak ki közvetlen menetjegyek, melyek Budapest k. p. u. állomáson, a magy. kir. államvasutak városi menetgyiródjában (Hángár szálló) és a Cook-féle utazási irodában (József-tér 5.), nemkülönbön Arad, Pecs, Szabadka, Szege, Temesvár és Zágráb állomásokon és a hasonnemű menetgyiródokban válthatók A közvetlen I. oszt. gyorsvonat és I. oszt. körutazási jegyek az esedékes póttilétek mellett a luxusvonatokon és luxus hajóosztályon is érvényesek.

Budapest, 1896. szeptember 5.

Az igazgatóság.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztás látványosság.

Fő részei:

1. A lelkek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fősvények hegye.
4. Diszvár. Az izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. Az ember-fák erdeje.
7. A várfolyó.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostromozottak.
10. Az aranycsuhás barátok körmenete.
11. A mézárulás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájkép. Soha eddig nem látott színhatások. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggel 9 óráig egész nap a királyi utcazi fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lóvonatu kocsik megállóhelye. A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színhatások! A tüneményes festészetnek legnagyobb és egész világon egyedül álló alkotása.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

WEINWURM ANTAL
fényképez első magyarországi chemigraphiai műintézele Budapest, IV., Karoly-utca 3.,

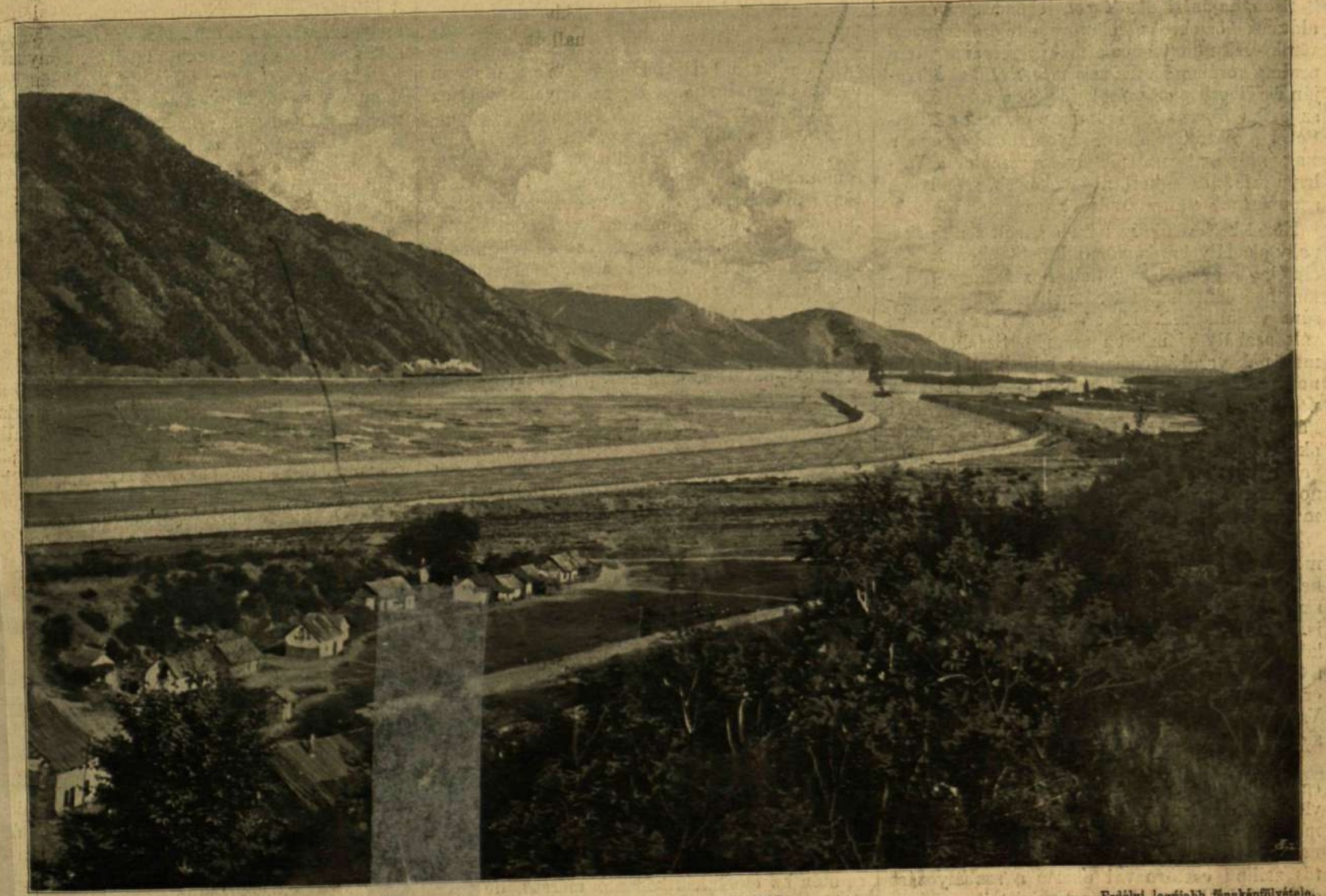
készít mindennemű színkezelésű díszot, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia után. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitografiai úton a legújabb nyocokban sokszorosítottak. Külön berendezés háonkivül való fénykép felvételekre.

Budapesti tájékoztató kézikönyv

készült az ezredéves kiállítás alkalmából csinos vászonkötésben mintegy 200 oldal terjedelemben, 40-nél több képpel, Budapest térképével, a kiállítás tervrajz és látványosságaival, valamint 10 drb kedvezmény-jegygyel melyek a tulajdonosnak 4-33% engedményeket biztosítanak. Eme igen csinos kiállítású könyv utbaigazító tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetetlen zsebkalauz szolgál. A kalauz ára diszkiadás 60 kr., rendes kiadás 50 kr. Budapest térképét a kiállítás tervrajz és látványosságaival pedig külön csinosan borítékolya 15 kr. kedvezményképen 7 kron kaphatjuk nálunk.

Utánvételes rendelések figyelembe nem vétetnek és ezért legalkalmasabb az összeg előzetes befizetése.

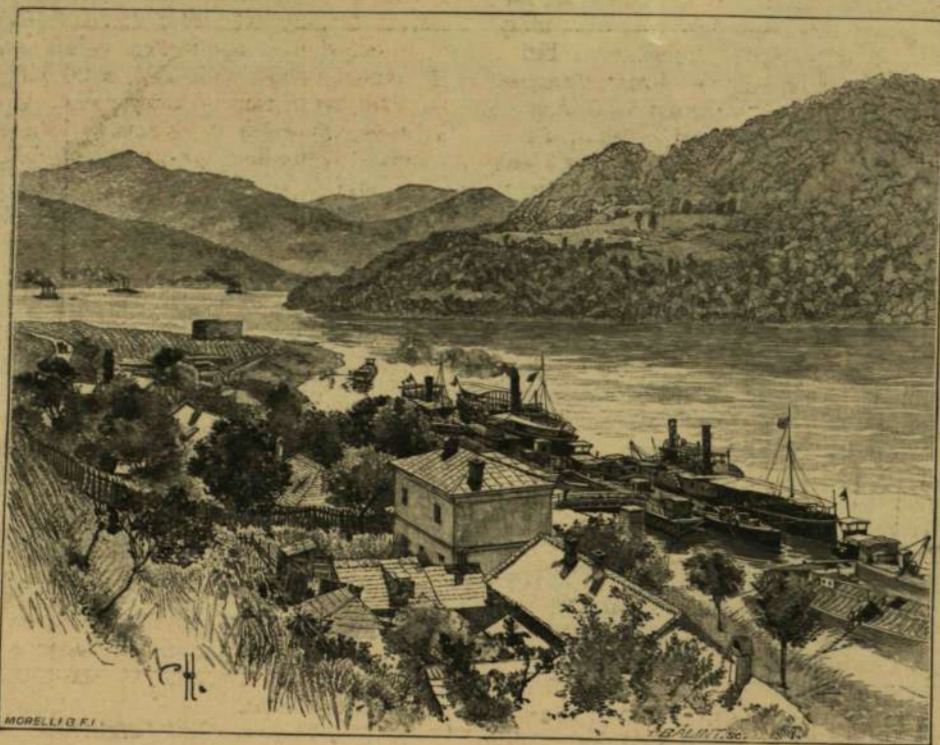
A Kiadóhivatal (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.)

A VASKAPU-CSATORNA.

Erdélyi legújabb fényképfelvétele.

KURCZ LIPOT ÉS TÁRS
FOTÓ. Chemigraphiai műintézet BUDAPEST V. SZENTKIRÁLYI 13. CLICHÉK LEGJOBB MŰVÉSZI KIVITELBEN Chemigraphia fametszet

AZ AL-DUNÁRÓL. — DRENKOVA.

Háry Gyula rajza.

méterrel lejjebb a «Jucz» nevű zuhatagok, és végre Orsován alól 10 kilométerre a tulajdonképeni «Vaskapu», mint az aldunai hajózási akadályok legnagyobb és legfélelmezből része, zárja be a zuhatagok sorát.

Ezek a szirtek nemcsak azért veszélyesek a hajózási akadályok szempontjából, mert kisebb vízállásnál rajtuk a hajók megfenekelhetnek, sőt el is pusztulhatnak, hanem azért is, mert a szirteken keresztül nagy erővel zúg és bukik át a víz és hőmpölygő rohanásában a szirtekhez ütdöve, oly veszedelmes forgatagokat alkot, melyek a hajó biztos kormányzását különben is oly nehézé teszik, hogy még azok a gyakorlott hajókalauzok is, kik egész életüket a folyó ezen részén töltötték, jól ismerik, alig képesek a hajókat a szirtek között kigyózkodni keskeny útonaloknál átvészeltetni. Sok hajó tönkre ment már és százezreket érő rakományával együtt oda veszett ezekben a zuhatagokban.

Ezen hajózási akadályok leküzdésére és az aldunai közlekedés lehetővé tételére irányult törekvések mutatkoznak már a rómaiak itteni uralma korában is. Ennek maradványai a Traján és Tiberius császárok idejében az Al-Duna szikláiba vésett s ma is látható út, meg a Turn-Severin alatti Traján-híd nyomai és végre az a nagy oldalesatorna, melylyel a rómaiak a Vaskapu szikláit megkerülni igyekeztek, a melynek azonban ma csak maradványai vannak meg.

Közel két évszázadig nem sikerült senkinek e nagy akadályokat legyőzni. Egy Széchenyi lángelméje és lelkesülése kellett hozzá, hogy a leküzdhetetlennek látszó nehézségek elhárítására vállalkozzék. Mert a most már tényré vált szabályozásnak az eszméje Széchenyitől, magának a szabályozásnak ma is alapul szolgáló nagy szabású fölvételi munkálatok és tervek pedig Széchenyi jeles munkatársától, Váshelyi Páltól származnak, a kinek mérnöki lángszese az akkori egyszerű eszközökkel olyan műszaki műveleteket teljesített, melyek még ma is páratlanok a maguk nemében, s méltán büszkeségei a magyar mérnöki tudományának.

Széchenyi az Al-Duna szabályozásának eszméjével 1830-ban kezdett foglalkozni és Váshelyi már 1833-ban megkezdte a tervek készítését, sőt egyes vizalatti sziklák eltávolítását is. 1846-ig tartott Széchenyi és Váshelyi működése az Al-Dunán. Ez alatt épült ki ugyanott a Széchenyi-út, melyet ma is bámulnak a szakemberek, és ugyancsak ez idő alatt készültek Váshelyinek nagyszabású fölvételi és tervei s első szabályozási munkálatai.

Váshelyi a Kozla-Dojke sziklazátonyban egy szilipes csatorna, vagy az akkori hajóút javítását, az Izlas, Tachtalia és Jucz zuhatagoknál egy szilipes csatorna építését tervezte. A legnagyobb akadályánál, a Vaskapunál, pedig két-két szilipes csatornával akarta a szabályozást eszközölni. Mindezen tervek kivételét azonban

Váshelyi halála és a közbejött politikai események lehetetlenné tették.

A szabályozás kérdését az osztrák kormány 1854-ben újból föllevenítette, leküldvén Meusburger mérnököt tervek készítésére, de sem ez, sem a Duna-gőzhajózási társaság megbízásából 1871-ben Mac Alpine amerikai mérnök által készített tervek a szabályozás kérdését nem hozták közelebb a megvalósuláshoz.

Döntő fordulat volt az ügy előbbvitelére nézve, hogy 1871-ben a nagyhatalmas londoni szerződése föloldotta az 1856. évi párisi kongresszus azon rendelkezését, hogy a Dunán szállítandó áruktól semmiféle vámdíj nem szedhető, sőt kimondta, hogy a dunai hatalmak a Vaskapu szabályozására fordítandó költségek megtérüléseig megérkeltek hajóvámot szedhetnek és ez iránt egymás közt megállapodhatnak.

Erre az Osztrák-Magyar monarchia és a török birodalom kiküldöttjei 1873-ban a tervezésekben szükséges fölvételeket megajánlották és a szabályozás elveiben megállapodtak, de a munkálatok megkezdése csak 1878-ban indulhatott meg, mikor a berlini konferencia a Vaskapu és az aldunai zuhatagok szabályozásával az Osztrák-Magyar monarchiát megbizta és egyúttal részére a költségek visszatérítésére szolgáló hajódíjzsedés jogát biztosította. E megbízást a monarchia két felének kormányai közt történt megállapodások folytán Magyarország, mint legközelebről érdekelt fél, vállalta el és ettől kezdve a Vaskapu-szabályozás ügye mint a magyar kormány kezébe letett ügy szerepelt az érdekelt hatalmak előtt.

A kész tervek a magyar kormány a Tiszabizottság ügyében behívott külföldi szakértők által is tanulmányoztatta és azok javaslatai alapján 1883-ban újabb tervekét dolgoztattott ki. Ezek szerint a Sztenka, Kozla-Dojke, Izlas, Tachtalia és Jucz zuhatagokon át vizalatti sziklazátony szétrombolásával nyílt csatornák voltak építendőek a mederben, a Dunába benyúló Greben-hegy sziklás vége 150 méterre volt lehordandó és alatta, úgyszintén a Jucz zuhatag alatt a folyam medre gáttal összeszorítandó, végre a Vaskapunál egy szilipes csatorna előállítandó; az összes költségek 22 millió frankban állapították meg.

1884-ben készültek el azon végleges tervek, melyek a megvalósítás alapjául szolgáltak. A végrehajtás folyamán részletekben ugyan némileg változott, de egészben a tervek elvei szerint végzett munkálatok a következők voltak.

A zuhatagok sorában felülről számítva az első, a Duna medrét átszelő «Sztenka» zuhatagon keresztül egy 825 méter hosszú s 60 méter széles csatornát kellett a nyílt Dunában előállítani és e célból 7000 köbméter gránit-sziklát a víz alatt eltávolítani. A második zuhatag 15 kilométerrel lejjebb a «Kozla-Dojke» nevű, hol szintén az előbbihez hasonló méretű, de már 2100 méter hosszú csatornával kellett a Kozla és

Dojke nevű veszélyes és részben a vízből kiemelkedő sziklapadokon keresztül egy csatornát vájni és e célból 65,775 köbméter sziklát a víz alól eltávolítani. Ezen sziklacsoporthól 9 kilométernyire lefelé az Izlas és Tachtalia nevű sziklacsoporthoz át egy 3500 méter hosszú hasonló csatorna előállítására 46,736 köbméter szikla volt víz alatt eltávolítandó.

A míg az említett zuhatagokon a szabályozás célja tisztán a hajózási akadályok megszüntetése volt és nem kellett egyúttal azon nagy sebességek ellen is küzdeni, melyek a víznek a sziklákot át bukásából származnak: addig a következő zuhatagnál már több feladattal kellett megbirkóznai. A grebeni szorulatot okozó hegyseg a Dunát 500 méter szélességre szorítja össze, melyen túl a Duna egyszerre 3000 méternél szélesebbre tágul s e kitágulásba főleg nagy vízálláskor olyan zúdulással és olyan veszedelmes örvényessel ömlik ki a hatalmas folyam, hogy a legerősebb gőzhajók is alig képesek itt egy-egy nagyobb hajót átvonlatni, a gyengébb gőzhajók pedig még saját terhükkel sem bírnak e részen. E mellett a vízbukás okozta óriási örvényezés a legnagyobb hajókat is könnyen ide-oda dobálja, s így nagy ügyesség kell ahhoz, hogy a veszélyes örvényeket kikerülve, e zuhatagon áthaladhassanak. E hajózási akadályon a szabályozás akként segített, hogy a Dunát egy 6 kilométer hosszú kőgáttal szorította össze, mi által annak vizét úgy felduzzasztja, hogy kis vízálláskor is kellőleg hordozhatja a hajókat s egyúttal mérséklődik a víz bukó esése és örvényezése. Ez a kőgát egyike a szabályozás legmerészebb alkotásainak, mert a Duna medre a grebeni hegyfok alatt oly rendkívül szaggatott alkotás, hogy a vízből kiálló sziklacsücsök mellett 30—40 méteres mélységek tátonganak, melyeket mind be kellett töltetni. De hasonlóan merész dolog volt a meder szűkületének az által való bővítése, hogy a Greben-hegy végének kiszökellő sziklaorrát 150 méter szélességben lerepesztették s ezzel új mederrészt alkottak.

A 10 kilométerrel lejjebb fekvő és a hajózási akadályok legveszélyesebb akadályaként ismert Jucz zuhatag medrében egy kilométerhosszban 32,000 köbméter sziklát kellett szétrombolni, mely ott a Dunát teljes szélességében eltorlaszolta.

Utolsó és legnagyobb akadály volt az Orsova alatt fekvő tulajdonképeni «Vaskapu». Itt a Duna széles medrét rézsutos irányban mintegy 3 kilométernyire terjedő szirtecsoporthoz lepi el, melyeknek hátai és csücsai már rendes vízállásoknál is kimeredeznek a vízből és annyira eltorlaszolták eddig a folyamának ezt az egész nagy darabját, hogy alacsonyabb vízálláskor még a kisebb hajók sem tudtak köztük átvergődni. Maga a Duna is csak nagynehezen tud itt a szirtek rajai közt és fölött áttörni. Zúgása már messziről hallható; közelről pedig megdöbentő, kivált ha a tomboló hullámcsepások és esések tajtékzó szökéseit és zuhanásait is szemmel látjuk.

A Vaskapunak a szirtecsoporthoz át egy nyílt csatorna épült, előbb 2, majd 3 méternyi mélységgel, 80 méter szélességgel és 2200 méter hosszúsággal. Ez a csatorna egészen a szeb part mentén húzódik Sibb nevű szeb községen felül. A Duna felüli gátjának a koronája 6 méter széles és hajóvontató útul is szolgál. Ezt a bámulatra méltó csatornát csak úgy tudták megalkotni, hogy az útjába eső sellőköt, sikátorokat elzárásokkal rekeszekre osztották s azokból a vizet szivattyúkkal kimerítve, a szárazra tett feneket végezték a bontó, zúzó munkákat, a melyek összesen 247,000 köbméter vizalatti sziklát irtottak ki a mederből, a csatorna partjaitól szolgáló töltésekhez pedig 580,000 köbméter követ és más anyagokat használtak föl.

Az összes szabályozási munkálatoknál 420 ezer köbméter vizalatti sziklát irtottak ki a mederből és 1.100.000 köbméter követ és kavicsot, valamint 210,000 négyzetméter köbhorlatot használtak föl a gátakhoz, partokhoz és csatornaépítésekhez.

E rendkívül nagyszabású vállalat előkészületei után Szerbiában is megtörténtek a munkálatok kivételére a kellő megállapodások. Aztán a vaskapui ügyek ellátására a magyar kereskedelmi miniszteriumban külön osztályt szerveztek, melynek élére Gonda Béla osztálytanácsos állították.

A részletes tervek készítésére és a munkák végrehajtására Walland Ernő osztálytanácsos vezetése alatt egy mérnöki kar bizatot meg, a robantási kísérletek intézésére pedig Lauer mérnök-kari ezredes is kiküldetett.

Az egész munka, de főleg a víz alatti sziklák kiirtása rendkívül nagy, sőt kivételes műszaki feladat volt, melyhez hasonló eddig a világon sehol nem fordult elő; épen ezért nagy körültekintéssel és óvatossággal kellett a végrehajtásához hozzá fogni és sikerült minden lehető intézkedéssel és előtanulmányal biztosítani. S már e részben is nagyok, előrelátónak, s egyúttal törhetetlen erejűnek bizonyult vállalat intéző szelleme, Baross néhai miniszter, ki ezen világra szóló nemzeti munkán haláláig nagy szeretettel csüngött.

A munkálatok rendkívül sok gépnek, hajónak, gőzösnök és eszközöknek beszerzését, épületek és műhelyek emelését tették szükségessé. Mind-ezt lázas sietséggel elő is teremteték és már 1890. évi szeptember 15-én megtörténhetett a munka megindulásának ünnepélyes megnyitása. E napon gróf Szapary akkori miniszterelnök, Baquehem osztrák, Gruics és Joanovics szerb miniszterek, s nagy előkelő társaság jelenlétében nyomta meg Baross a gyújtó gép gombját, melynek a villamszikrája a Greben hegyben elhelyezett első nagy aknát fölrobbantotta. Ez a robbolás volt a megkezdője annak a nagyszerű műnek, melyet most hat év múlva a király, mint a magyar nemzet egyik világra szóló alkotását a közhasználatnak és az utókornak átad. E magasztos pillanatot örökíti meg azon emléktábla, mely az Al-Duna orsovai sziklászorósnak falán fényes betűkkel hirdeti a műszaki tudomány dicsőségét, mely kelet és nyugat között egy sok évezredes elválasztó gátat, a Vaskaput, örök időkre lerombolta.

A végrehajtott munkák közt a víz alatti sziklák eltávolítása volt a legnehezebb. Ezeket először a víz alatt össze kellett törni, azután eltávolítani. A sziklák összezúzása két féle módon történt. Ott, a hol a sziklaregény egy méternél vastagabb volt, fűrő hajók segítségével eszközölt robbantásokkal, ott pedig, hol vékonyabb sziklaregény volt, hatalmas acél-zúzó eszközökkel történt a robbolás.

Ezeket az irtó munkákat a zátonyok gondos kipuhatólása előzte meg, az e célra külön készült hajóval úgy, hogy a meder minden pontján pontosan kitanulták az eltávolítandó sziklák vastagságát. Az ez alapon kijelölt helyekre állították a fűrő és zúzó óriás hajók, melyeket a rohanó árbán már csak kellőleg megtartani is nagy feladat volt, a legerősebb vastag hajóvalán csak mint gyöngye madzagokat szaggatta szét a rohanó viznek rendkívüli ereje. Egy-egy ily hajót csak 4—5 vastag lánczettel s ezelra külön készített 2000 kiló vashorgonyokkal tudtak helyhez kötni.

Egyszermind a fűrő hajók négy sarkán hatalmas lábakat bocsátottak le a meder fenekére, melyeket víznyomással erősítették oda a meder fenekébe. A hajónak az oldalain, vagy hátulján voltak elhelyezve a fűrő eszközök, melyeket gőzerő hajtott. Az ilyen fűrő egy hosszú acélzúró, melynek végén keresztalakú vésőlelek vannak. Ez az acélzúró egy csöben mozog, mely azt a sebes víz erejétől védi.

A fűrő lyukhoz ugyancsak a védő csövön keresztül robbantó anyagot juttatnak be. Ez az anyag rendesen gelatine-dynamit, egyike a legerősebb hatású dynamit-fajoknak. A dynamit elhelyezése egyike a legveszedelmesebb műveleteknek; kezdetben — fájdalom — emberlődatokat is szedett. De a gyakorlat és folytonos javítások majdnem teljesen veszélytelenné tették a vele való bánást. A töltvények elcsúszása villamszikrával történik, mikor is a hajót a furás helyétől (a víz mélysége szerint különböző) 20—30 méterre eltávolítják és ekkor a fűrő lyukak töltvényeit villamos gyújtógéppel egyszerre elcsúsztatják. Hatalmas vízszlopokat lök fel a dynamit ereje, melyek tompa morajjal szökkennek föl és hullanak ismét vissza a folyamba, melynek fenekén a sziklák óriási darabokká törve, zúva omolnak szét. 12—22 lyukat is robbantnak egyszerre; így egyszeri robbantás 8—30 köbméter sziklát ont szét. Az összes fűrő hajók 1894. évben naponként 250 köbméter sziklát szaggattak föl.

A sziklák irtásának másik módja a zúzás.

Egy vasmacskával helyhez erősített nagy hajón 12 méter magas vasállványon, erős acél lánczokon csüng egy acélvágó óriás vas véső, melynek sulya 10,000—12,000 kilogramm. Ezt is gőzmozgató úgy, hogy 3—4 méter magasra fölemeli s aztán hirtelen a zúzó sziklára ejti. Elképzelhető, hogy egy ily óriási sulyok a lezuhanása mily rendkívüli erővel ütözködik a sziklába. Egy acélvéső rendszeren 100,000 ütést képes kibírni; de aztán elkopik s újat kell kicserélni. A zúzóhajó a véső minden leejtése után felmérnyivel odább mozdul és a munkát úgy folytatja. Egy zúzóhajó naponként átlag közel 50 köbméternyi sziklát képes letördelni. 1895. év végeig összesen 230,000 köbméter sziklát robbantottak föl és zúztak össze, s ez olyan eredmény, a melyet ily munkánál eddig még megközelítőleg sem tudtak fölmutatni.

A kirobbantott és kiküszött szikláknak a folyam medréről való kiemelése kotrással történt. Erre háromféle rendszerű gépet alkalmaztak: merítő vedrek lánczolatából szerkesztett kotró gépeket, a melyeknek egyéb folyókón is közönséges használatúak; továbbá az amerikai kanalas kotrót és a Priestmann-féle darus kosárkotrót. A vedres kotró szerkezetére nézve csak abban különbözik a rendestől, hogy alkotórészei sokkal erősebbek, nagyrészt acézből vannak, a minek szükségese könnyen érthető. Ez a robbolás volt a megkezdője annak a nagyszerű műnek, melyet most hat év múlva a király, mint a magyar nemzet egyik világra szóló alkotását a közhasználatnak és az utókornak átad. E magasztos pillanatot örökíti meg azon emléktábla, mely az Al-Duna orsovai sziklászorósnak falán fényes betűkkel hirdeti a műszaki tudomány dicsőségét, mely kelet és nyugat között egy sok évezredes elválasztó gátat, a Vaskaput, örök időkre lerombolta.

A kanalas kotró, mint neve mutatja, egy nagy vaskanal, mely fakarra erősítve a zúzott sziklatömböge merül és onnan egyszerre 1/10—1/4 köbméternyi követ emel ki. Ez a nagy kanal egy nagy hajóra van erősítve és összes mozgásában gőzmozgató hajtja. Végre a darus kotró egy rendkívül erős gőz daru, melynek lánczán hatalmas vasfogakkal alkotott kosár van; ezen kosár fogai megragadják a követet és kiemelik a vízből. Ezen kotrógépek szolgál a kötőbök eltávolítására. Olykor 2000—3000 kiló sulyú követet is kiemel egyszerre.

Az összes kotrógépek 1894. évben 134,000, az egész munka ideje alatt, vagyis 1895. év végéig 330,000 köbméter sziklát emeltek ki.

Az így kikötött csatorna azonban a rendes forgalomnak véglegesen még át nem adható, mert a kotró- és zúzó gépek itt-ott hagytak még kisebb sziklákat, vagy kötoskókat, melyekből elég egy, hogy egy hajót kilyukasztva tönkre tehesen. A mikor tehát a zúzó- és kotrógépek munkájukat befejezték, egy külön ügyvezető «Universális hajó» meg végig a csatornán; ezen hajó alatt egy kellő mélységbe eresztett kutatókeret csúszik végig a csatorna fenekén és a hol még valami akadályt talál, azt jelzi. Ezen akadályokat az universalis hajón levő zúzóval összetörök és a rajta levő kosárkotróval kiemelik. Ha a csatorna ily módon teljesen ki van tisztítva, egy kutató hajó halad végig a csatornán s a legnagyobb pontossággal kifürkészi és megállapítja, hogy a csatorna mindenütt teljesen tisztán ki van dolgozva a kellő mélységig. A csatorna a közforgalomnak ekkor adatik át. A víz alatti sziklák eltávolításának főntebb leirt folyamata a sok évi tapasztalat eredménye és oly tökéletes, hogy a külföldön ehhez hasonló még alkalmazva nincsen és a külföld szakembereinek élénk érdeklődését és tanulmányozás tárgyát képezi. A Rajná, hol félszázad óta folytak már a sziklaeltávolítási munkák, most az Al-Dunán tett tapasztalatok nyomán épülnek zúzó- és kotró hajók.

A munkálatok második nagy csoportja a kőgátak készítése. Az ezekre szükséges kőanyagot részint az e végre újonnan nyitott közeli kőbányákból, részint a lehordandó hegyrészekből szerezte a vállalat s vasúton és nagy hajókon szállította az építés színhelyére. Ezen gátak építése is, főleg a grebeni gáté oly rendkívüli körülmények közt történt és oly nagy akadályokat jelentett a munkának, hogy az Al-Dunán tett tapasztalatok tudományának foglalkozni alkalmam nem olt.

Valóságos titáni harcra volt ez az emberi és kitarásának az elemek robboló hatalma ellenében. De végre győzött a szellem hatalma és a Duna hatalmas árjának oda kellett terelődnie, a hová az ember akarta.

A grebeni hegyvég lerobbantása is egyike

volt a legkiválóbb feladatoknak, melyeket nem lehetett a tehnikai köznapi eszközeivel megoldani. A hegy lefordása óriási aknákkal történt, melyeket alagútszerűen vájtak a hegybe. Ez aknába azután 3000 kiló, 6000 kiló, sőt ennél több dynamit is tettek. Ekkor az alagút nyílását befalazták s villamszikrával az egész halmaz dynamitot egyszerre fölrobbantották, úgy, hogy egy ily lövés 60—80 méternyi magas sziklafalat döntött le és 30—50,000 köbméter követ ontott ki egyszerre a hegyből. A legnagyobb aknát 12000 kiló dinamittal töltötték meg, tehát olyt rendkívüli mennyiséggel, a melyhez hasonló Európában még sehol nem gyűjtöttek egyszerre. Fölrobbantása földrengéshez hasonlóan remegésbe hozta a földet és egy egész hegyrészt ontott le.

A Vaskapu sziklazátonyába vájt csatorna-munkálataihoz egyékek közt egész külön vasúthálózatot kellett építeni és valóságos egész vasúti forgalmat berendezni. Itt éjjel-nappal nagy erővel kellett dolgozni. Az ós Duna fenekén nyüzsgő munkások ezrei főleg éjjel, villamos világítás mellett olyan látványul szolgáltak, mely mindenki igazán esodlatra és bámulatra ragadt. A szárazra tett csatorna fenekéről vonat vonat hordta az összezúzott és robbantott sziklákat.

A Vaskapu-csatorna szikláinak szárazban történt kiemelésének és a gátak építésének munkája befejeztetvén, hátra volt a munka egyik legnehezebb és legveszedelmesebb része, a mederbeli munkálatok védelme ideiglenesen emelt felső zúzógát eltávolítása és a benne levő sziklák kirobbantása. Ez évi február 29-én történt a zúzógát felrobbantása, mikor is a Duna vize iszonyú nagy robajjal és óriás hullámokat verve zúdult be a csatornába s foglalta el újra régi medrét, mely azonban most már nem sziklával telt veszélyes hajóút, hanem egy rendes, sima fenékkel bíró hajózási csatorna, melyen az Al-Duna nagy hajói immár akadálytalanul járhatnak. A csatornában folyó víz sebessége tetemes ugyan, de ez a Dunán közlekedő nagy gőzhajókra nézve nem akadály, a mint az azonnal megindított próba hajójáratok igazolták, és főleg ha itt az előre is terbe vett mesterséges vonattal be fog rendeztetni, a hajózás különös nehézségeket egyáltalán nem fog találni. Mindazok a kétségek, melyeket ezen mű sikere iránt még a legtekintélyesebb szakmák is hangoztatnak; mindazon aggodalmak, melyeket még maguk a tervező mérnökök is tápláltak ily rendkívüli körülmények miatt, megszűnnek most, mert a vállalat fényesen sikerült.

A Vaskapu csatornájának 2 méter helyett 3 méterre módosított s már föntebb is említett leemélyítése és a szükségesé vált pótmunkálatok miatt a mű befejezésére kitűzött határidő 1895 év vége, nem volt megtartható; a pótló munkálatok csak 1898 év végén lesznek teljesen befejezve.

S ez a roppant munka csak úgy sikerülhetett, hogy minden közreműködő tényező nemcsak a kötelességéért, hanem a nagy cél iránti lelkesedéstől is áthatva fejtette ki tevékenységét. Legelső sorban a magyar kormány volt az, mely mindent elkövetett, hogy ezen nemzetközi megtisztelő, de egyúttal igen nagy feladat méltóan oldassék meg. Baross halála után a helyébe lépett Lukács Béla és Dániel Ernő kereskedelmi miniszterek és a jelenlegi tevékeny kereskedelemügyi államtitkár, Vörös László, a munkálatokat többször meglátogatva, azokat folyton élénk figyelemmel kísérték s minden intézkedést megtettek, hogy e munka sikeresen haladjon. Az állam mérnöki karának és a munkálatokat végrehajtó vállalat alkalmazottainak kitartó és legyőzhetetlen nehézséget nem ismerő bátorsága, munkássága tette lehetővé, hogy a lehetetlennek látszó feladat megoldása oly rövid idő alatt és oly szép eredményvel sikerült.

Megnyílt a Vaskapu, a természet alkotta óriási sziklabástyáklat ledöntötte az emberi akart és a magyar műszaki tudomány. Hirdesse e mű az utókornak, hogy nincs az a nagy feladat, nincs az a legyőzhetetlennek látszó akadály, melylyel egy népe jöllettéért lelkesítő fejedelem alatt egy nemzeti öntudattól eltelt és hivatásának magasztosságától áthatott nemzet képes nem volna megbirkózni. Hozzon e munka áldást a hazára és dicsőséget a nemzetre!

I. E.

A KAZÁN-SZOROS KEZDETE.

Háry Gyula rajza.

TÖRÖK ÁLLAPOTOK.

Megvénült a kelet, elavult az iszlámnak minden társadalmi és politikai intézménye. Ezt bizonyítja a legtöbb mohammedán állam s kiváltképen Törökország mai helyzete, mert kétségtelen, hogy e nagy birodalom jelenlegi nyomorúságát, hátramaradottságát annak az értelmetlen maradiságnak köszönheti, mely az iszlámban sokkal nagyobb mértékben megvan, mint egyéb vallásokban. Nem elég az iszlámnak a hívő lélek: az emberi élet minden legese-

kélyebb nyilvánulását irányozni, szabályozni akarja.

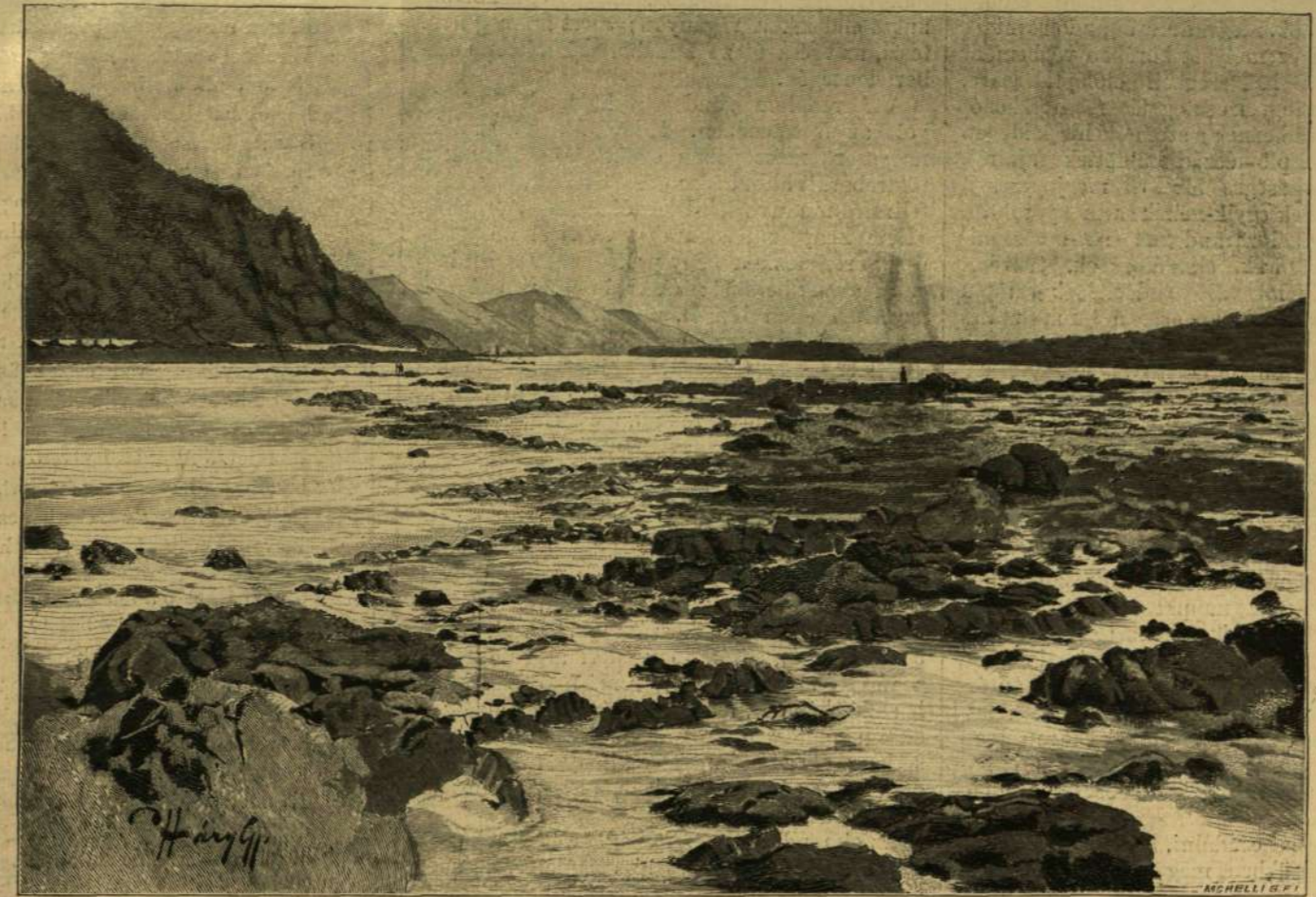
Igy lett a török birodalom is már bölcsőjében mohammedán állammá.

A törökök azokat a szakadatlan háborúkat, melyeket Oszmán Gházi utódai a három vén világrésznek majdnem minden népe ellen vívtanak, az igaz hitért való küzdelemnek tekintették. S mi lett e küzdelem vége?

A meghódított végtelen területeken az amúgy is csekély számú törökség széteszlött, a százados küzdelmekben még jobban megfogyott s

elszokott a béke minden munkájától; egyébhez, mint fegyverforgatáshoz nem értett. A vallási alapokon nyugvó kényuralmi rendszer megmaradt, a hogy volt, sőt rosszabbult, midőn az igazhívők fejedelmének trónjára tehetetlen bábok kerültek.

Hiába kelt fel nyugaton a szabadság ragyogó napja; fénye nem tudta földérinteni a kelet sötétségét. A török birodalomra vastag kéregként tapadt a múltnak átkos hagyománya: a hitre támaszkodó kényuralom, s e kérget nem volt képes keresztültörni az a tűz, mely csak fulla-

A VASKAPU A SZABÁLYOZÁS ELŐTT.

Háry Gyula 1890-ik évi rajza.

dozó lánggal gyúladt, s melyet csak remegve szított a sokáig névtelen honfibanat és hazaszeretet.

S ezért megvetik a törököket. Pedig ugyan kinek van rá joga? Szét van-e már törve nyugaton minden bilincs, mely a lelkiismeretet fogva tartja? Az igazi szabadság és az igazság irányozza-e másutt mindenütt az országokat? Hanem hát olyan könnyű a más szemében meglátni a szálkát. A ki még legemberségesebben nyilatkozik is, az sem mond vigasztalóbb szót, mint, hogy «el fog pusztulni Törökország».

Jól tudják ezt azok, a kiket illet, s nem egy keserű sohaj hallottam e miatt művelt, derek, hazafias török ifjak ajakáról. Ismerik ők jól nemzetüknek múltját, jelenét s tudják, mi volna egy boldogabb jövő biztosítéka. De látják azt is, hogy el van előlük zárva minden út s a

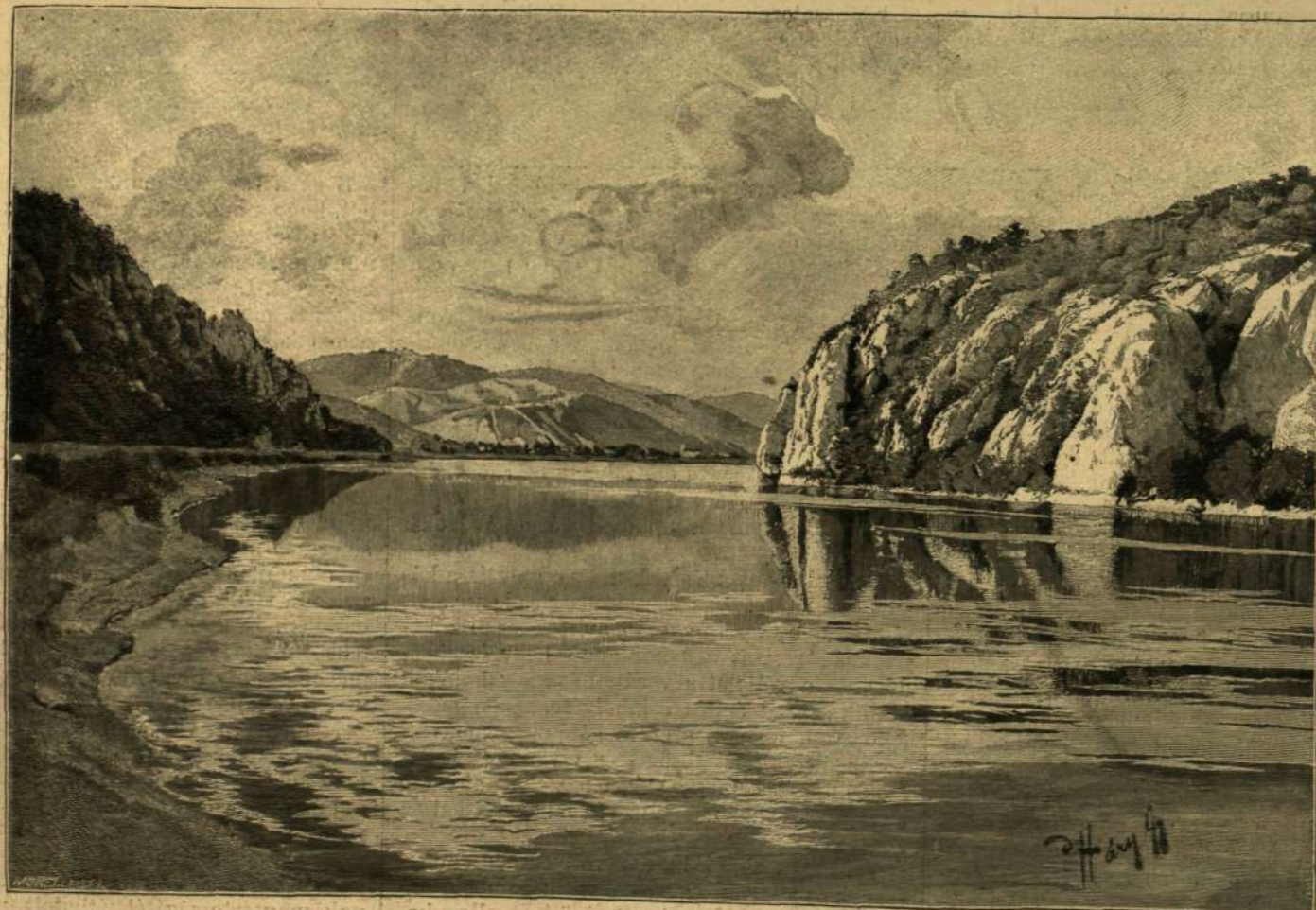
kényuralom nyomása alatt kénytelenek tétlenül nézni, mint prédálják el a nemzetnek nemcsak véréit és vagyonát, hanem tekintélyét, becsületét is.

Vannak, kiknek rendíthetetlen meggyőződése, hogy Törökország minden külső ellenséggel szemben meg tudná állani a döntő csatát, ha a birodalom védelméről az arra hivatottak lelkiismeretesen gondoskodnának. Nem lehet mondan, hogy erre a célra rengeteg pénz nem áldoztak. De mit ér, ha megvannak a hadihajók s elrozsdásodnak, hasznavehetetlenné válnak a kikötőben, mert senki nem törődik velük, úgy, hogy a nagy úr még egy becsületes páncélzossal sem képviselhetette tengeri erejét a kieli csatorna megnyitásakor. Pedig oly bővében volna az a szegény Törökország a védelmi eszközöknek. Maga a természet építette szá-

mára a legerősebb várakat. A birodalom szíve, Stambul, hozzáférhetetlen volna a tenger felől, ha jó karban tartanák a szorosok védelmére már századokkal ez előtt épített parti erősségeket. A Dardanellák szorosát lehetetlen volna megközelíteni, ha csak egy kicsit is gondoskodnának róla. Már e század elején több mint 800 ágyú torka előtt kellett elvitorláznai minden hajónak, mely e szoroson végig haladt, s voltak azok közt olyanok, melyek mázsányi golyókat szórhattak a betolakodóra.

Elképzelhető, mennyire lesújthat egy igaz hazafit annak tudata, hogy azok, kiknek kezében hazája sorsa van, úgy szólván készakarva bénítják, teszik tehetetlenné a birodalmat.

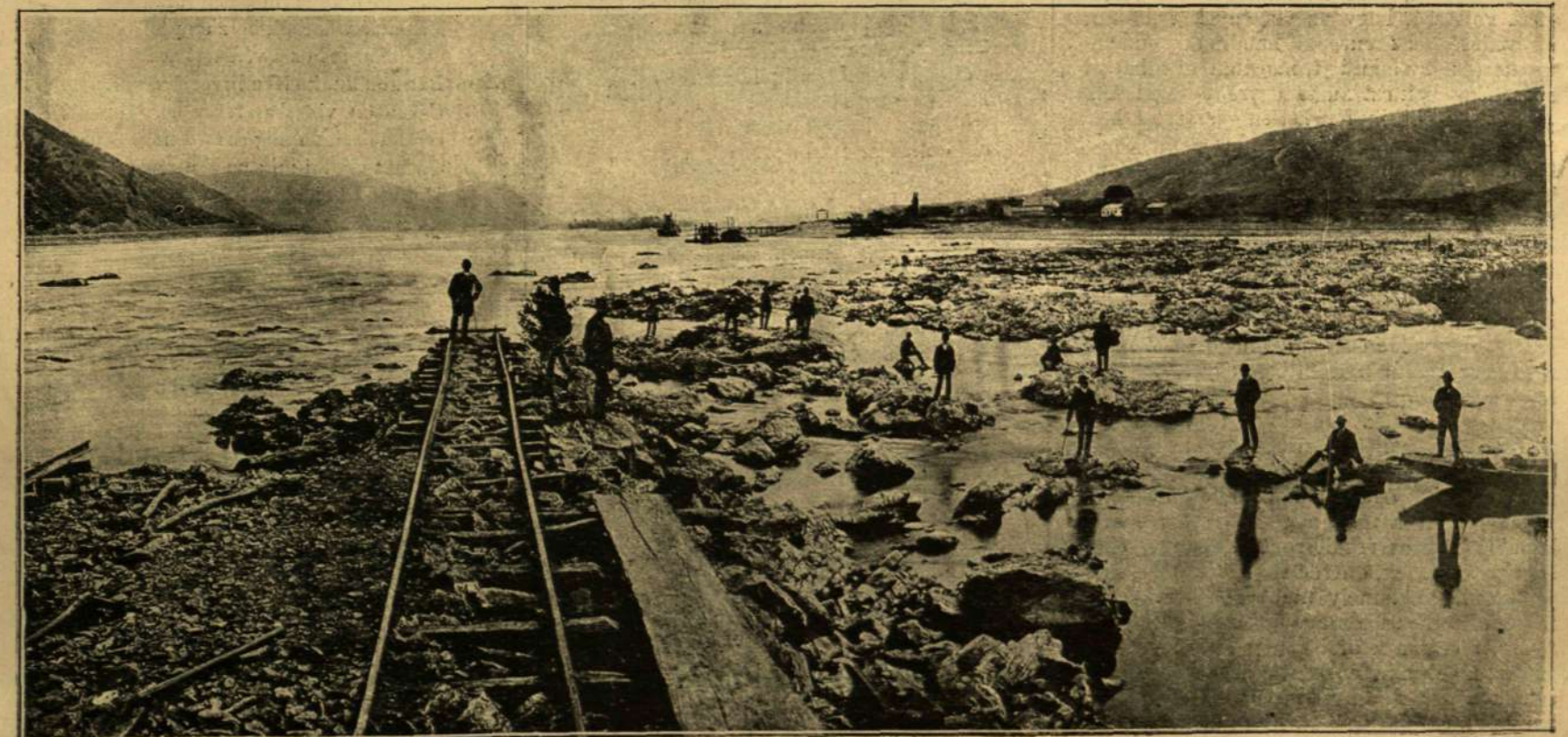
Azonban otthon mindezekről senkinek egy hangos szót sem szabad ejtenie. Megvannak Konstantinápolyban is a kávéh zak, kávéházak-

A KAZÁN-SZOROS ALSÓ RÉSZÉ.

Háry Gyula rajza.

AZ AL-DUNÁRÓL.

A VASKAPU-CSATORNA GÁTJA ÉPÍTÉS KÖZBEN.

1892-iki fénykép után.

AZ AL-DUNÁRÓL.

ban a napilapok; de politizálni, mint nálunk, nem lehet. A török napilapok is különös esudabogarái a sajtónak. Megvannak állandó rovataik a közigazgatási személyzet körében végbement változásokra, a hadseregbeli előléptetésekre, ezimek és érdemjegyek osztogatására vonatkozólag; azután következnek a személyi hírek idegen uralkodók és diplomáciai küldöttek útjairól, néhány szellemességre törekvő megjegyzés a külföldi kabinetek egyik-másik eseményéről, hű tudósítás a mekkai zarándokok viszontagságairól, stb. Napi hírek, elhalálozások, tűzvész, bóra-pusztítás fölől való tudósítások szintén nem hiányzanak, mivel ezekre a török napilapok esztendőn át sokkal jobban rá vannak szorítva, mint a mieink kánikulában, mert kefélőnek kell mindent, a mi csak sejtetné is a külföldi belföldi politikai és társadalmi állapotok bírálgatását. Elég jellemző, hogy annak idején, mikor Sztambulov tragédiája oly izgalomba hozta a félvilágot, a török lapok — pedig Törökország ugyancsak érdekelve volt az akkori bolgár és macedon ügyekben — csak ennyit irtak az egészről: «Sztambulov, bolgár miniszterelnök, mint mondják, pár nappal ez előtt hirtelen elhalálozott.» S a melyik szerkesztő ennél többet ír, az csak a censor gyilkos tollának ad dolgot. Ily körülmények közt azok, kiket igazán érdekel a politika, a török napilapokat csak felveszik, meg leteszik, s ha értenek idegen nyelvet, külföldi lapokat igyekeznek szerezni; bár az is bajos, mert azoknak elközbása minden-napi dolog.

Nem lehet tehát csudálni, ha a tüzezebb véredek elkéserevésükben még vért és bombát is gondolnak orvosságnak a gyalázatos nyavalya ellen, a mely nemzetük életét veszélyezteti.

Ismertem egy török ifjút, kivel Konstantinápolyban időzésem alatt gyakran együtt voltunk. Jogász volt és francziául is jól tudott. Ha esténként találkoztunk kedvelt kávéházunkban, melyen azóta már örmény golyók is zúgtak keresztül, a tekező aranyaszományos hadnagy-bejek köréből félrevont egy sarkba s ott mondta el suttogó hangon minden keserűségét. Elbeszélte nem egyszer Midhát pasa megrendítő sorsát, ellenségeinek gazságát s ököre szoritott kézzel emlegetett egy nevet; elgondolhatni, kiét. Olykor egy-egy lenéző tekintetet vetett a gondtalan csoportra, mely tekezéssel, taulajátékkal, kávészürcsölgetéssel elfoglalva minden egyébire gondolt, csak arra nem, a mi az ő lelkét örök háborgásban tartotta. «Nézd csak, testvér, — szólt ilyenkor elkéserevve, — ilyen vétkes könnyelműség van a mi népünkben! Játékkal, henyéléssel lopja az Isten drága napját, s a haza sorsára dehogyan tudna gondolni. Oh, ha ez a nép nem ilyen volna, ha mindenki úgy élne a boszú, mint én bennem, nem merne ránk nézni, ellenünk agyarkodni sem az orosz, sem az angol többé!» Mikor arról volt szó, hogy az örmények érdekeinek megvédésére az európai hatalmak rendelkeznek egy keresztény alkirályt, magánkívül rohant be hozzám s csak ezt zúgta egyre a fogai közt: «Ily gyalázatot, ily feneketlen gyalázatot hozni egy nép fejére, mely egykor birodalmak sorsa fölött döntött kardja hatalmával!» Sokáig, még jóval éjfélt után is együtt sétálgattunk akkor Stambul zajtalan utcáin, de megvigasztalni, szívében reményt kelteni nem voltam képes. «Hiába, testvér, hiába van minden! Látom én a mi végzetünknek útját. E népen nem segít már semmi sem!» Ez volt válasza minden szavamra, míg végre engem is elfogott az ő keserűsége és szótlánul nyújtottunk egymásnak kezét búcsúzóra.

Van sok derék, becsületes ifjú, ki hazáját szereti; de a mellett szentül meg van győződve, hogy a török nép csak addig lesz nagy, míg megmarad oly jó szívűnek, becsületesnek, vallásosnak, mint a milyen eddig volt s nem tár kaput a nyugat erkölcsrontó szörnyetegeinek: az üzérkedésnek, érdekhajhászásnak, meg a philosophiának, mely utóbbi alatt rendszeren a materialismust, istentagadást értik.

Egyik igazán tetőtől talpig becsületes jó barátom, kinek minden szava, minden tette a letnek igaz fiát, a nyílt szívű, hű lelkű törököt árulta el, csak arra kért, irjam meg annak idején szívesen, hogy a török nem oly haramia faj, mint a milyenek ellenségei szótkák festeni, hanem jámbor és igaz s oly jó szívű Allah minden teremtményei iránt, hogy — mint ma-

gam is szemantúja voltam — még a lóvonatnak is meg kell állania, ha egy-egy kölyök-kutya elalszik a vágányon; mert ha meg nem teszi, az egész utca felháborodik a kocsis embertelenségén.

A forradalom gondolata határtalan vétség volt az ő szemében. Mikor Ahmed szultán nagyszerű mecesetjében együtt botorkáltunk a földreborult áhitatos moszlimok közt, egy arab feliratra mutatva kérdezé tőlem, hogy értem-e. «Nem kenyerem az arab», válaszoltam. Mire ő így értelmezte a nagy próféta szavait hirdető ezíra arany betűket: «A ki én ellenem támad, az Allah ellen támad, s a ki fejedelme ellen támad, az én ellenem és Allah ellen támad.» «Látod? — tevő hozzá, — már ezért is bűn olyasmit gondolni, mint J. Z. barátunk, a ki különben nagyon derék fiú, s csak sajnálni tudom, hogy annyira megtántorodott.»

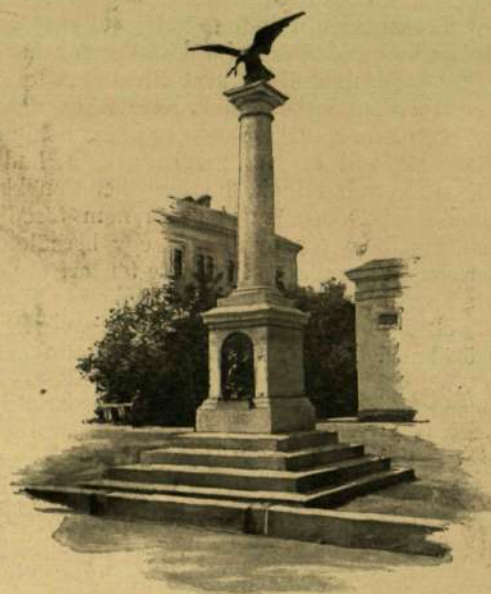
Ismertem egy úri embert, kit «koppantó»-nak meg «békó»-nak szoktam ezímezni, mivel hivatása a censorság vala. Különbösen őszinte hű barátja volt a szerkesztőknek, kiknek gondolatait ő vala szabályozandó nehézséges eszéjárásával. Egy délelőtt, nagy meglepetésemre, egészen egyedül toppant be hozzám s arra kért, zárjak be jól ablakot, ajtót, hogy senki meg ne hallja, a mit ő mondani akar. Azután ő is feltárta hazafiúi bánatát, főleg Törökország nemzetgazdasági romlásáról szolgálva felvilágosításokkal, s borzongva számígtatta hány millió lírát emészt meg évente az udvar, s hány milliót pocskolnak el annyig.

Az elmondottak némi világot vehetnek a török állapotokra, melyeket szemlélve, minden elfogulatlan embernek mély megilletődést kell éreznie, hogy ez a nép, melynek birodalma egykor oly hatalmas volt e földön, ilyen szomorú sorsra tudott hanyatlatni.

Dr. Pröhl Vilmos.

HONVÉDEK EMLÉKE.*

Irta Lampérth Géza.

A PÁPAI HONVÉDSZOBOR.

Sirjok felett kezdj, dalos madár, dalba,
Nyíló tavasz virággal azt borítéd!
Halkan szállj át rajt ősz síró fúvalma,
Csöndes álmukat meg ne háborítsd...
Honfi! merengve állj meg ott a dombon,
Vándorutad ha feléje vezet:
Szent poraikra ajkad áldást mondjon,
Ihlessen meg hálás emlékezet:
S kik érted haltak — gondold a dicsőkre,
Félistennel csodás nagy időkre!

Dicső idők!... A délibábos róna
S a bérczi táj kész hősokeket terem!
Csudálva szól a történelem róla:
Csudát művelt hajh! a honszerelem!
Ment ifjú, agg... ment, az anyai ölből
A gyöngye karu serdülő gyerek —
S kész hősök voltak, hol az úgygy bömbölt,
Csattogtak gyilkos, ádáz fegyverek
És bálmulata ejték a világot!...
— Dicsőségünk delélel pontra hágott.

* Szavalták Pápán, az iházi honvéd-émlék leleplezési ünnepélyén.

Csaták tüzeben rendületlen álltak,
Miként a szikla vad vihar között —
Bátran néztek szemébe száz halálnak,
Vérükkel védték minden kis rögöt;
Ha tompult, csorbult kardjaiknak éle:
Karjuk hatalma remekelt csodát,
S szabadságunknak, ha nem bírták élve,
Halállal irták betűit odább!
Gyászt halálukban oh, hát hogy találnd!
Van-e szebb élet a dicső halálnál?

A honvéd nevért rettegte az ellen,
Föld soh'se hordott több ily katonát!
Bátran rohant százszor több, nagyobb ellen
Maroknyi serge vad tusákon át...
Hol a honvédnek villogott a kardja,
Ott a győzelem babérága nőtt!
Honszerző Arpd s hadverő magyarja
Igy harczihattak ezer év előtt,
Hollós királyunk győzhetlen csapatja
Tarverő kardját így ragyogtathatta!

S nem élnek-e a hazaszerző ősök,
Feledve-e Hunyadi s hősei?
Nem zöngöttek-e róluk hegedősök,
Nem fogjuk-e emléküket őrzeni?
A félisten lehet-e porrá, röggő?
És a honvéd félisten vala mind!
Él az emlékü, nevük szent örökké
És nagyra sarkal s hatni, tenni int,
És megtanít, hogy életünk se drága,
Ha úgy kívánja hazánk boldogsága!

És megtanít: támadjon bátor minket
Vad önkény, ám kiálljunk ellene!
Mert velünk az, ki zsarnokot ver, büntet:
A szabadság hatalmas Istene!
S bár «az ígért földjét» meg nem látja
Harcok tüzeben elhunyo szemünk:
Kihajt porunkból a szabadság fája
S védőn borúl rád, édes nemzetünk...
Nem lesz feledve hamvainknak sirja:
Hálás utód rajt hálakönyjét sirja...

Oh, szent e név — derűbe! és boriba —
A honvédek varázsos, szép neve:
A lány virágit fonja koszorúba
S ezt a nevet koszorúzza vele...
E csudás név, min — emlékébe hozván —
Az agg honfi merengve andalog:
Ifjút hevítsen! költő zengő kobzán
Ezt dicsőítsék lángoló dalok!
S te nemzetem, kit mindhalálig védett:
Ünnepeld, áldjad a dicső honvédet!

S kiáltd ki büszkén a messzi világnak:
Ezer év után él im a magyar!
Bár száz viharok bős csapási vágtak...
Dús kalászt hoz a vérázott avar:
Bátran állunk elébe harcznak, vésznek,
Csöndben, viharban tette kész karunk,
S a föld színén mig szabad népek élnek,
Jármot viselni mi sem akarunk!
Honvédink, ha kell, újra talpra állnak
S szemébe néznek millió halálnak!

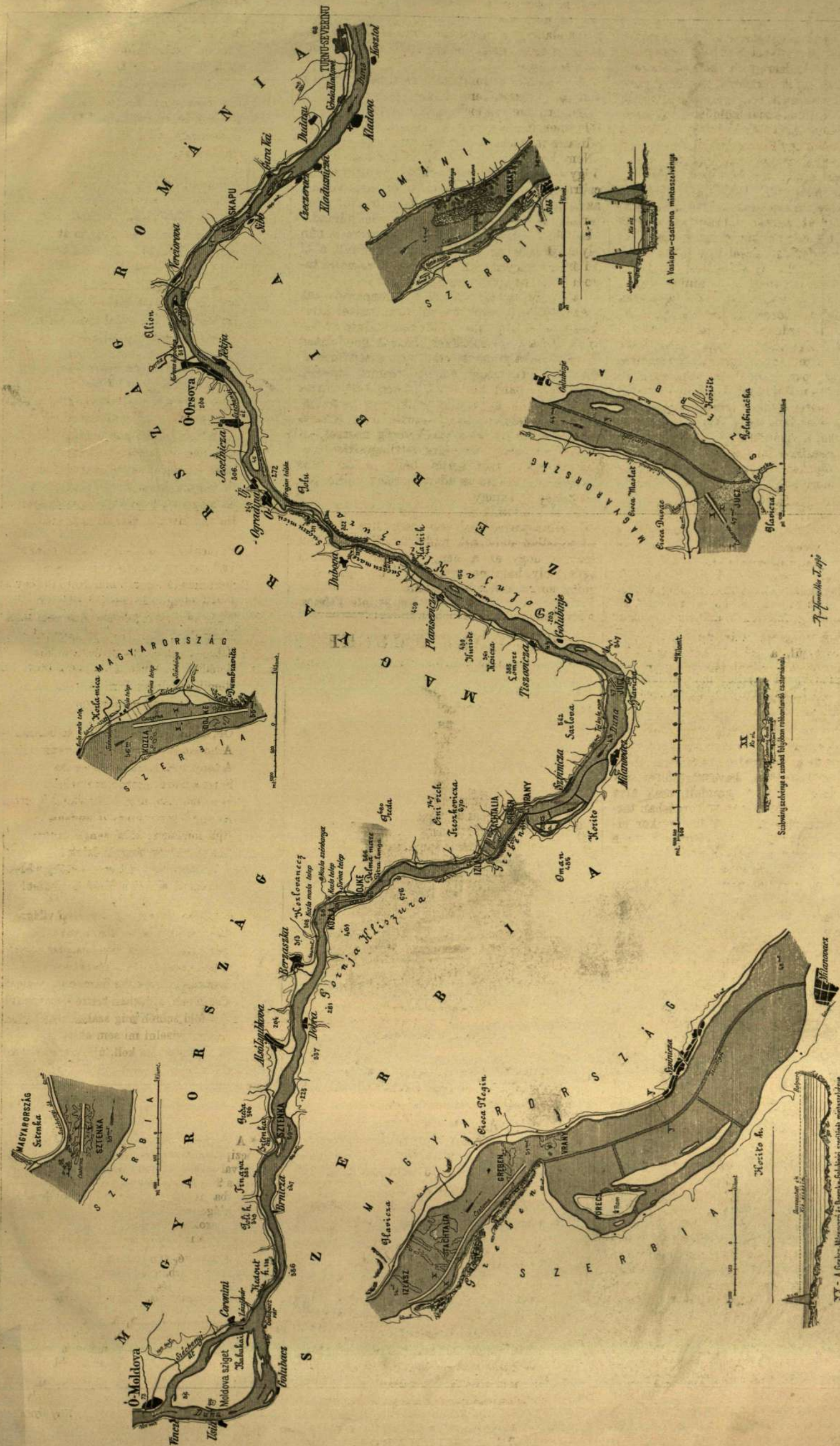
EGYVELEG.

* A legdrágább veloczipéd. A marokkói szultán veloczipédje 8000 frankba került. Ez tulajdonképp már valóságos szekér. 5 méter hosszú, 2 méter széles s 2 1/2 méter magas. Több ember kell, hogy mozgásba hozza. A kocsi nickelből készült, szekérenye világos zöld színű, arany díszítésekkel. Ugyancsak a marokkói szultánnak van még egy villamos veloczipédje is, mely 2400 frankba került.

* Ősrégi végrendeletet találtak a konunykji királyi könyvtárban. Sanharib asszir királytól való, ki Krisztus születése előtt 700 évvel élt. Valószínűleg ez a legrégebbi végrendelet a világon.

* A levélbélgyűjtőknek elég gondot ad a folyvást szaporodó új levélbélgyűjtők nyilvántartása. Bármily új is ez az intézmény, a múlt év végeig már 13 ezer fajta levélbélgyűjtő több volt.

* Az afrikai Eldorado fővárosában, Johannesburgban népszámlálást tartottak, melynek eredménye fényesen mutatja a hely gyors fellendülését. A városban ma 102,714 ember lakik, ezek közül 51,225 fehér és 7095 félvér, a többi néger.

AZ AL-DUNA SZABÁLYOZÁSI MUNKÁLATAINAK TÉRKÉPE.

ORSOVA A SZERB PARTRÓL NÉZVE.

Erdélyi fényképe.

* Az abessyniaiak között még mindig másfél-ezernél több olasz katona raboskodik. Azoknak, kik valamely mesterséghez értenek, aránylag jó dolguk van, különösen nagy keresete van egy fényképezésnek és egy festőnek. Az utóbbi a királynő új palotájában freskóképeket csinál.

* A villamos vasut eljuttott már Afrikába is. Kairóban a múlt hetekben nyitották meg az első villamos vasutat.

* A szerelmek számára külön tintát árulnak Párisban. Négy hét múlva az irás egészen eltűnik s így nem árulhatja el többé a titkokat.

* Gyors sütés. A német hárseregben újabb egy tüzérezreddel kísérletet tettek a gyors sütésre. Meglepő eredménye volt. Az ökör megölése, húsának feldarabolása, a tábori konyha felállítása és a szeletek megsütése összevéve sem vett igénybe egy negyedórányi időt.

* Egy nemzedék korát már herodot egy század harmadában állapította meg s ítéletét lényegileg igazolják a számok is. A francia királyok életkora 941-től 1785-ig átlag 32 év 5 hónap, a párisi anyakönyvek szerint pedig a 18. században a férfi nemzedék életkora átlag 33-31 év, a nőké 28-27 év volt. Más adatok is ezt mutatják, 36 évi átlagon felül alig emelkedik az eredmény.

ADA-KALEH SZIGETE.

AZ AL-DUNÁRÓL.

Háry Gyula rajza

A PÁPAI HONVÉDSZOBOR ÉS A REFORMÁTUS FŐISKOLA ÚJ ÉPÜLETE.

A múlt napokban leplezték le azt a honvédszobrot, melyet Pápan — a város mellett vivott szabadságharc emlékére — az ezredéves ünnepek alkalmából emeltek.

A szobron levő bronz domború képet (egy haladókló öreg honvéd, kinek aláhanyatló kezéből egy ifjú hős ragadja ki a lobogót s rohan vele lelkesítve előre) ifj. Vastagh György jeles fiatal szobrászunk, Vastagh György festőművésznünk fia mintázta. Ő mintázta a bronz turulmadarat is, mely a szobor tetején babérágot tart szájában. Mind a kettőt Tourbain öntötte. A márvány-obeliszket Fellner pápai kőfaragó készítette.

Az új szobor a Széchenyi-téren, a városi színház és a ref. főiskola új épülete előtt áll.

A főiskola új épülete tavaly készült el; építéséhez az állam 80,000 forinttal, Veszprémmegye 20,000 forinttal és Pápa városa 30,000 forinttal járult. A homlokzaton e szavak olvashatók: «Az

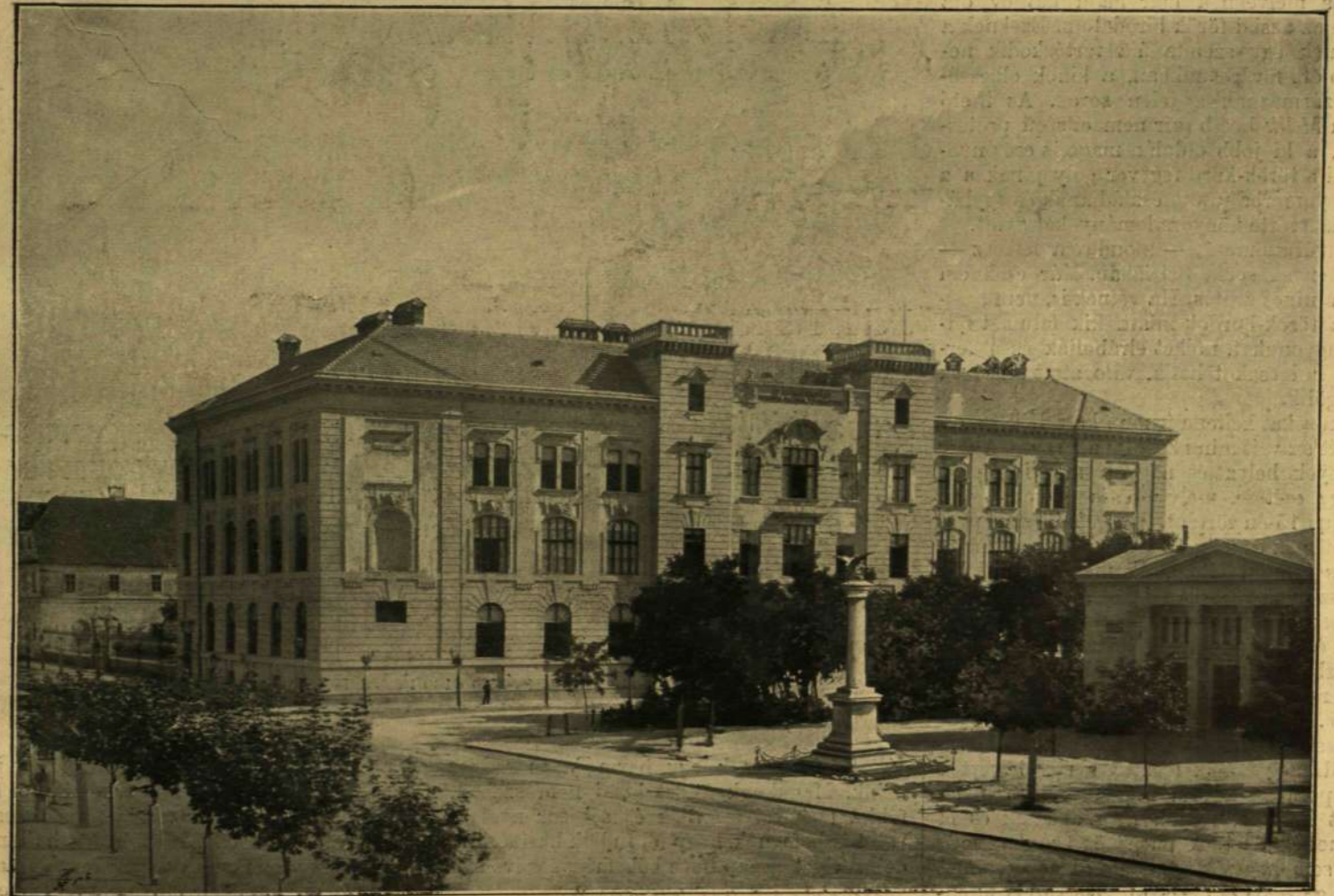
szép kisérletében átadta Pápa város tulajdonába a szép szobrot, mely a jelen kegyeletéről tanuskodik, s egyszersmind hirdetni fogja késő időkig mult idők küzdelmét, dicsőségét... — K. —

A KÖSZEGI EZREDEVI EMLÉK.

Köszeg város folyó hó 8-án hazafias ünnepély színhelye volt. E napon avatta föl a Magyar Turista-Egyesület köszegi osztálya az Óház nevű orom csúcsán, 609 méter tengerfeletti magasságban épült milleniumi emléket, a kormány, Vasmege törvényhatósága s számos más testület képviselőinek s ezekre menő néptömegnek jelenlétében; országos jellegű ünnepélyvé vált az, mely — bár szerényebb keretben rendezve — az országos milleniumi emlékvató ünnepélyek kiegészítőjéül tekinthető.

A köszegi milleniumi emlék felállításának eszméjét 1892-ben a Magyar Turista-Egyesületnek ezen évben megalakult köszegi osztálya

áldozókézsége folytán csakhamar összegyűlt az a közel ötezer forintnyi összeg, mely az emlék fölépítésére szükséges volt. Magát az emléket akként tervezték, hogy az egyuttal messze-látó gyanánt a turistaság érdekeit is szolgálja. Ezt a kettős feladatot szerencsésen sikerült megoldani. Szerencés gondolat volt, hogy az emlék alapjául a város czimerét vették; ez felső részében koronától körülövezett nagy vártornyot ábrázol, melyet két oldalt hadi ormozzal ellátott s nyitott kapuval bíró bástyafal szegélyez. A tervező építész a czimer alapvonásainak megtartásával akként alakította az épület tervét, hogy az a régi vár jellegének feltüntetése mellett az esztétikai szépségnek is megfeleljen. Így a kétoldali bástyafalat terraszsza szélesíté ki, a toronyt a tetszősebb alakot adott s a tornyot körülfogó koronát díszes, vas-erkélyvel helyettesíté, mely mintegy 16 méter magasságban fut a gömbölyű torony körül. Magának a toronyt egész magassága 22 méter, a bástyafal-hossza 15 méter. Ezen méretek tanúsítják az emlék nagy arányait. Az egész

A PÁPAI REFORMÁTUS FŐISKOLA ÚJ ÉPÜLETE, ELŐTTÉ A HONVÉD-SZOBOR.

Fénykép után.

egyházkerület az Istennek, tudomány, egyháznak».

A honvédszobor felállítása első sorban Fenyvessy Ferenc orsz. képviselő érdeme. Az ő buzgólkodása következtében gyűlt össze jórészt a szükséges összeg, sőt hogy a kifizetett napon csakugyan leleplezhető legyen, a sajátjából adta meg a még hiányzó ezer frtot. A leleplezést nagy ünnepséggel tartották meg. A Jókai-kör, melynek elnöke szintén Fenyvessy Ferenc, vette kezébe az ünnepély rendezését s a szobor-leleplezést összekötötték azon emléktáblák leleplezésével, a melyeket Deák Ferenc, Petőfi és Jókai egykori pápai lakóházaikra illesztettek.

A honvédszobor leleplezési ünnepénél Hatala Péter budapesti egyetemi tanár tartott emlékbeszédet, mint a ki részt vett a szabadságharcnak Pápa mellett vivott ütközetében. Majd Lampérth Géza a Jókai-kör fölkérésére ez alkalomból írott ódáját, melyet mai számunkban közlünk, szavalták el. Kiss Ernő főgymnáziumi igazgató az ihaszi ütközet történetét ismertette.

Ezután a veszprémmegyei honvédegyelet nevében Halasy Vilmos főorvos tett le szép koszorút a szobor talapzatára, Sült Józsefné pedig a pápai hölgyek nevében. Végül Fenyvessy lelkes be-

vetette fel. Az emlék helyéül a város fölött emelkedő Óház nevű ormot jelölték ki, mely a a hegységnek Köszeg felé legkiemelkedőbb pontja s fekvésénél fogva az egész síkságot uralja. Ezen erdőszorosza hegy Köszeg városára nézve történelmi nevezetességű; ormán történelmünk első évszázadaiban nevezetes vár állott, melynek építését a monda Zsolt vezérnek tulajdonítja; később a németújvári grófok birtokába került, kiknek ez volt jelentékeny rablóvárak; az innen végbevitt garázdálkodások eredményezték, hogy a vidék rablóvárai, köztük az Óvár is, a XIII. század végén királyi rendeletre leromboltattak, miután Németújvári Henrik gróf már megelőzőleg (1250 körül) az Óvár aljában új várat, a mai Köszegét építtette volt. Az Óvár fennmaradt romjai gyorsan pusztultak el; a múlt század végén meg kiemelkedtek falai az erdő sűrűjéből, de századunkban már csak némi csekély falmaradvány jelezte a hajdan rettegett vár helyét és inkább csak a népies Óház (Das alte Haus) elnevezés tartotta fenn a rég mult idők emlékét.

A köszegi turista osztály és lelkes vezetőjének buzgólkodása, a város, a köszegi takarékpénztár s a város intelligens közönségének, valamint a Magyar Turista-Egyesület budapesti osztályának

emlék jobbára a helyszínén napfényre került régi várfalak kőanyagából, évszázadokra szóló szilárdságban épült főhomlokzattal Köszeg városára tekint. Ezen homlokzatában a torony a bástyafalak elé ugrik ki, míg a hegység felőli oldalon, a hol egyuttal a följáró van és az emlék jelentőségét magyarázó márványtábla van elhelyezve, a bástyafal megszakítatlan vonalban van kiképezve. (Képünk az emléket ezen oldalról mutatja be.) Az egész emlék az Óház tetejének terraszalakú küpján áll, melynek természetes bekerítését képezik az építkezés folyamán napfényre került régi várfalak. Úgy az emlék maga, mint a keret, melyben az megjelenik, a szemlélőre igen kellemes hatást tesz s elismeréssel kell adoznunk mindazoknak, kiknek érdeme, hogy az emlék a kis városka lelkes közönségének saját erejéből, minden ilyen támogatás nélkül oly rövid idő alatt s oly sikerrel elkészült.

Az emlék felavatása szeptember 8-án történt meg. Ezekre menő néptömeg hullámzott a magas hegy ormán. A felavatás ünnepét a köszegi gimnázium tanulói éneke előzte meg, melyet az ünnepi beszédek követtek; Markovics József a Magyar Turista Egyesület köszegi osztályának elnöke kezdte meg a beszédeket;

Reiszig Ede főispán mint a kormány képviselője, Tipka Ferencz polgármester a város nevében, dr. Marinovich Imre a Magyar Turista-Egyesület nevében, Szájbely Gyula mint a községi kerület országgyűlési képviselője, dr. Gaar Frigyes a szombathelyi turista társak nevében, Freyler Lajos az ifjúsághoz intézett beszédben méltatták az ünnepély nemzeti jelentőségét. A kormány képviselőjének újabb felszólalása és a Szózat elhangzása után Markovics elnök a zárkó elhelyezésének aktusát végezte; Kőszegi József, a M. T. Egylet községi osztályának titkára az okmányt felolvasta, mely a kormányképviselő és a turista-osztály elnökének és titkárnak aláírásával ellátva a kormányképviselő beszéde kíséretében a zárkó alatt elhelyeztetett. A szokásos kalapácsütések után az ünnepély véget ért. Az ezekre menő közönség innen lesietett a völgy ölében fekvő és a magyar vezérek nevéit viselő Hétforrás-hoz, a hol Kőszeg városa nagy népünnepélyt rendezett.

SZIRIAI KERESZTÉNYEK

Mindenki előtt ismeretesek azok a véres jelenetek, a melyeknek már majd két év óta színhelye az ázsiai török birodalom. Ezeknek a jeleneteknek egy szemtanúja tartózkodik néhány nap óta fővárosunkban, a kinek elbeszéléseiből származnak a jelen sorok. Az illető szemtanú Melik Jakab szír nemzetiségű protestáns pap, a ki jobb oldalán maga is erős nyomát viseli a török-kurd fegyver golyójának s a ki most nyomorba jutott családjának és egyházának világszerte könyörödmányokat gyűjt. Rendkívül szomorú, — mondja a lelkész — a keresztények sorsa Szíriában. Már csaknem két év óta nincs aratás. Ha vetnek is, nem arathatnak a török-kurdok miatt, kik falukat felégetik, vagyonukat, nőiket elrabolják és a férfiakat, a hol csak tehetik, válogatott kínzások után megölik.

Nagyon sokat kellene írnom, ha a lelkész elkeseredett szavait mind közölni akarnám. A szír keresztények helyzetét nagyon megvilágosítja az az egy eset is, mely nem is nagyon régen, 1896 július 15-én történt. Margibrill szír protestáns püspök és még 13 lelkész patriarkájukat, Mars Simont látogatták meg, a ki akkor Kutsansz nevű városban lakott. Dolgukat végzén, haza felé mentek. Nautsiában pihenőt tartottak és egy paptársuk házában ebédeltek. Ebéd közben rajtuk ütött Abdullah kurd seik fia embereivel és mind a tizennyel lelkészt megölettek. Iszonyúak voltak a hullák. Fejük levágva, testök összeszaggatva, összevagdálva. Ruháiktól meg voltak fosztva s úgy heverték az utca porában három napig, a míg a hívek papjait keresve, rájuk nem akadtak és el nem temették őket. A püspököt azonban még sirjában sem hagyták nyugodni; kiásták onnét is vad és az emberi érzésből kivetkezett ellenségei.

Ez az egy eset is élénken megvilágosítja a szír keresztények sorsát, kiknek élete sehol sem biztos. Utón-útfélen hevernek a megölték hullái, a kiken már bebizonnyította a seik fia, hogy azt a borzalmas ígérte, mely minden ott lakó keresztényt halállal fenyeget, a maga egész irtózatosságában akarja váltani.

Védni magokat pedig nagyon gyengén védhetik a szír keresztények, mert nekik a török kormány eltöltötte a fegyverviselést s így az egyedüli mód, a melylyel életüket megmenthetik, a menekülés. Ezerszámra menekülnek perzsa Kurdisztánba. Helyzetük azonban ott sem valami rózsás, mert ha nem üldözik is ott őket, de nyomorukon nem segítenek a perzsák, csak türik őket. Ezeken meg ezeken vannak így kitéve az éhhalálnak.

És a szír keresztények csupán vallásuk miatt vannak kitéve ily borzasztó sorsnak. Vallásukat állítólag Tamás apostoltól vették. Istentiszteletük lényegében megegyezik a kálvinistákéval. Az úrvacsorát két szin alatt veszik. Van egy patriarkájuk, jelenleg Mars Simon, ki most, mint menekült, perzsa földön Sipurganban tartózkodik. Ennek fenhatósága alatt áll több püspök s mindegyik püspök alatt több lelkész. A szír keresztények nagyon egyszerű, csendes emberek. Földművelésből élnek. De a más, a törökök földjeit művelik, még pedig úgy, hogy a termés két harmadát a földesúrnak kell beszo-

A PÁPAI HONVÉD-EMLEK DOMBORMŰVE IFJ. VASTAGH GYÖRGYTŐL.

gálatniok s csak egy harmada marad meg nekik. Maguknak földet birtani nem szabad. A földet faekével szántják és sokszor nyolcz bivalyt is befognak, hogy fel tudják hasítani a földet, melyet a nap heve kökeménységűvé szárít.

Házaitak köből építik. Oldalt csak az erős, faajtó van. A világosságot a lapos tetőn levő nyílásokon kapják.

Élelmük leginkább növényi termék. Ruházatuk a vagyon állapota szerint különböző. A szegény férfiak a magyar ember lobogós gatyájához hasonló ruhát viselnek, melyet a derékukon bőr-öv szorít össze. A gazdagabbak nadrágot viselnek. Sajátságos a felső ruhájuk. Illeg gombolós kabát; derékig egyezik a mi testhez álló kabátainkkal. Derékban azonban száz meg száz ránkötött szalag van, melyet a derékukon a térdig. Rendszerint két kabátot hordanak egyszerre. Egyik az alsó: a *gyulda* (guda); a másik a felső: *gyeima* (gemah). Ruházatukat a sárga vagy piros irtóháló készült cipő (*szölé*), és a süveg egészítik ki.

A nők egy darabból álló földig érő ruhát (*oima*) viselnek, ennél is, mint a férfiaknál, elmaradhatatlan a derék-öv.

Érdekes szokásaik közül csak egyet mondok el, hogy mi módon meg végbe az eljegyzés és a házasság. A legény kiszemel magának egy leányt. Elküld egy embert a leány atyjához, hogy választottját neki megkérje. A lány atyja három nap halasztást kér. Ekkor a legény két embert küld, a kik ép oly választ kapnak, mint az első. Harmadszor hárman mennek követségbe s ekkor megkapják a kívánt feleletet. Ha a felelet kedvező, ebben az esetben a legény a leányos házhoz megy a pappal, kit a rokonság és

a gyülekezet népe követ. A háznál a pap megáldja a jegygyűrűket s egy embertől beküldi a két gyűrűt a leányhoz, a ki egy félreeső szobában van társnőivel. Ha a leány hajlandó a legényhez nőül menni, a gyűrűt saját maga húzza az újjára, ha nem, elutasítja az embert. Mindkét esetben háromszor ismétlik a gyűrűkínálást. Ha a leány mind a háromszor felhúzza újjára a gyűrűt, megvan az eljegyzés és következik a vőlegény költségén tartott lakoma, a melyben bor is bőven van. Rendesen félévig járnak jegyben, a mely idő alatt a vőlegény köteles menyasszonyának minden kívánságát betölteni; megszerezni neki mindazt, a mit kíván. Esküvő előtt való napon a menyasszonyt felöltetik egy lóra a szülői háznál, leborítják piros fátvöllal és úgy megy a leány vőlegénye szomszédjának a házához, a hol az éjt tölti. Másnap megtörténik a templomban az esküvő s csak ekkor mennek, mint férj és feleség a vőlegény házába.

A szír keresztények egyneűiek s ezt bizonyos büszkeséggel mondja a lelkész, mert a törökök, sőt állítása szerint az ottani zsidók közül is sokan többneűiek. Garzó György.

A KIRÁLYI SERLEGEK.

A Vaskapu megnyitó ünnepélyének egyik leg-érdekesebb mozzanata és legnevezetesebb pillanata kétségkívül az lesz, a mikor a három király — Ferencz József, Károly és Sándor — poharat emelnek a nagy mű, a páratlan alkotás sikerére. Az intéző körök is gondoskodtak arról, hogy ez a történelmi nevezetes jelenet még külsőségeiben is ki-fejlesztést nyerjen. Már jó eleve pályázatot hirdettek azoknak a serlegeknek a tervezetére és elkészítésére,

a melyek a hajó fedélzetén a három király terítékének részei lesznek.

Öt pályázó közül Fürk Ernő, Steindl Imre műegyetemi tanár segéde lett a nyertes, s a kivített a Latzkó testvérek budapesti ékszerészekre és ötvösökre bízták.

A serleg egyik oldalán a honalapításnak azt a jelenetét tünteti fel, a mint Árpád vezér rámutat az új hazára. A másik oldalán allegorikus kép jelképezi a Vaskapu ünnepélyes megnyitását. A képen Magyarország nemtője kíséri át az első hajót a szoroson, a háttérben a szabályozási munka allegóriája tűnik fel.

A két domborművet egyrészt a berlini szerződés, a Vaskapunál és zuhatagoknál levő hajózási akadályok elhárítására szükséges munkálatok végrehajtása Ausztria-Magyarországra bízta. Berlini szerződés 1878., másrészt azon megállapodás szövege választja el: «az aldujai Vaskapunál és az ottani zuhatagoknál levő hajózási akadályok elhárítására szükséges munkálatok végrehajtását a magyar állam vállalja magára 1888 VI/20., a mely szerint az Al-Duna szabályozását a hatalmak Magyarországra bízzák.

E szép ötvösmunkának magyar motívum az ékítője, a mely, mint a czimerek is, tüzözmáncból készült.

A serleg fedelén ugyanis a berlini szerződés megkötésében résztvevő hatalmak ország czimerei vannak, tehát azon hatalmak czimerei, a melyek az óriási munka keresztültvitelét elhatározták és annak végrehajtását hazánkra bízták.

Felemlítjük még, hogy a serlegek anyaga 14 karátos, a domborművek 18 karátos aranyból való, s egy-egy serleg mintegy másfél kilo súlyú. A három serleg tökéletesen egyforma. Az ünnepély után a magyar kormány képviselője a három serleget a három uralkodónak emléklül fel fogja ajánlani.

Galgóczy István.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

A zimonyi emlék leleplezése az ezredevi ünnepnek egyik legszebbje volt, s Josipovich horvát miniszter, valamint a többi hivatalos személyek megszólaltatták a hazafias érzést, s a helyes felfogást a horvát földön. Szerémszég és Zimony városa a magyar lobogóknak is megadta megillető helyeket. Most még a Brassó melletti Czenkhegyen készülő emlék fölavatása van hátra.

A kiállításra nézve a szeptemberi hónap nagyon kedvező volt. A vidékiek tömeges látogatása is egyre tart. A sok kongresszus uralkodik most a napi események fölött. Ezek a külföldiek is nagy számú és előkelő idegeneket gyűjtöttek a fővárosba.

A Vaskapu megnyitása. A király e hónap 26-án, szombaton délután 3 órakor érkezik Orsovára, a hol a magyar és osztrák miniszterek, a diplomáciai képviselők, a vármegyei és városi küldöttségek fogadják. Az üdvözlő beszédet Krassó-Szörény megye főispánja tartja. Ő felsége válasza után kocsiba ül és Orsovára az állami erdészeti hivatal épületébe hajt, a hol a minisztereket, a diplomáciai kart és a hódoló küldöttségeket fogadja. A király az éjszakát az «I. Ferencz József» nevű hajón tölti. Szeptember 27-én reggel, miután ő felsége misét hallgatott a most restaurált orsovai templomban, a pályaudvaron fogadja a 8 óra 20 perczkor érkező román és szerb királyokat. A felségek a Dunaparra hajtának és felállanak a király hajójára, fél 10-kor a király hajója megindul és mint első ér a csatornába. A csatorna áthajózása után a hajók visszafordulnak és a csatornán túl felhajóznak egész a Kazán-szoros felső végéig, hol ismét megfordulnak. D. u. 3-kor a felségek Herkules-fürdőt tekintik meg, este 1/4 órakor pedig különvonatokon elutaznak.

Az országos ügyvédggyűléssel kapcsolatban avatták föl szept. 20-ikán a budapesti ügyvédi kamara palotáját, mely az új országház környékén, a Szalay- és Szemere-utazák sarkán emelkedik. Nagy és előkelő közönség gyűlt össze, köztük Erdély Sándor igazságügyminiszter. A kamara ünnepi közgyűlését György Elek elnök nyitotta meg. Beszédében azt hangoztatta, hogy az a ház ezeréves multnak és beláthatatlan jövőnek határköve, oltára a jogtudománynak és hazafiságnak.

Dr. Nagy Dezső, a kamara titkára, olvasta föl a választmány jelentését. 1892 november 10-ikén határozta el a választmány, hogy saját hajlékot emel. A székesfőváros telket adományozott. Egy testvér-testület, a budapesti mérnök- és építész-egylet is közrehatott, hogy a palota rövid idő alatt fölépíthetett. 1895 márcz. 15-ikén kezdték meg az

A KŐSZEGI EZREDEVI EMLÉK.

építést, május 25-ikén volt az alapköv letétele. Beszéde továbbí folyamán a magyar jogászságnak a történelemben tanúsított nagy szerepét fejtegeti. Kiemeli Verbóczy és Deák Ferencz nagy szolgálatait. György Elek az ünnepély végén mondott beszédeben utalt a terem falaiba vésett jelmondatokra. «A törvény kárlehetetlen bírád. — «A kegyelem forrása a király. — «Védőmet sértett jognak csak az ad. — «Ha jogvédő független és szabad. — «So hatalmast ne félj, se népképen — ne csüggy. Eszed, szived, helyén legyén. — «A jó igazsághoz akkor vezet. — «Ha a méltányossággal fog kezdet» és «Tudás, becsület s emberszeretet teszik tiszteltté az ügyvéd nevet. — Mindegyikhez néhány, lelkes szót fűzött. Aztán áldást kért a hazára, nemzetre és királyra.

A gazdakongresszus tagjai Mezőhegyesen. A külföld mindegy részéről a gazdasági kongresszusra érkezett tagokat a földmívelési miniszter külön vonaton vitte Mezőhegyesre, mely nemcsak menesérről, hanem mintaszerű gazdaságról is híres. A látogatás két napra, szept. 21—22-ikére volt szabva, s nagyon szép őszi idő kedvezett rá. Kitérő ellátás és nagyon sok tanulságos látni való várta a vendégeket, kik közül akárhány ismeri jól a külföld nagy uradalmaikat, mégis találtak sok meglepetőt. Bejárták a hatalmas uradalmat, megnézték a pompás ménest, gulyát, juhászatot, a gazdaságot kitérő berendezésében, gépeivel, a kender-, a czukorgyárt, répaszesszgyárt. A gazdaság e mintatelenéknak megtekintése fejezte be a kongresszust.

A ráczkevei ezredes emlék leleplezése, ama területen, a melyet a városnak a király ajándékozott, október 25-ikén lesz.

A nemzetközi békekongresszus. szept. 22-én tartotta befejező ülését. A békes áramlások meggyit egyengette minden határozatával, s végül a népekhez intézett szózatot szerkesztett, mely összegezi a szept. 17—22-ikén tartott kongresszus megállapodásait, s azt a reményt fejezi ki, hogy a háboruk kitörését a közvélemény erős hulláma ma már hátráltatni képes. De egyesek, családok terjeszték pártolják az eszméket. A béke gyümölcsöt csak úgy fogják élvezhetni, ha meggyőződésük teljes erejével közreműködnek azon, hogy az örök béke ideje elérkezék!

A jövő évre a kongresszust Hamburg és Lisszabon

hívták meg. De a kongresszus most nem határozott, hanem a központi irodára bízta a döntést. A kongresszus lelkes tüntetések között fejezte ki köszönetét Türr István elnök iránt, a ki sok tapasztalattal vezette a tanácskozásokat. Türr István elnök zárószavában kijelenti, hogy nem bucsuzik, hanem ellenkezőleg azt mondja, a viszontlátásra! Pierre Antonió olasz szenátor köszönetet mond a magyar és a külföldi sajtónak a kongresszus iránt tanúsított szíves érdeklődésért. (Eljenzés.) Végül Türr elnök hálsán emlékezett meg a fő- és székváros polgármesteréről és Budapesten fővárosáról. (Eljenzés és taps.) Ezzel a VII-ik békekongresszus véget ért.

Az interparlamentáris konferencia.

A békeegyesületek kongresszusára következett a parlamentek békebarát tagjainak konferenciája. Amazok gyűlésein együtt volt a nagy közönség, még a hölgyek is. Emekben a mandátum jogosít nemcsak arra, hogy a béke óhajátainak szószólói lehessenek, hanem hogy a nemzetközi érintkezés módjaihoz is hozzá szóljanak.

Az interparlamentáris konferenciát a románok tették népszerűvé nálunk most egy esztendeje. Azelőtt nagyon is el voltunk foglalva a magunk békéjével, német schulvereinkkel, oláh lígával, szerb omladinával, tót maticzával, a melyek azért alakultak, hogy nekünk békét ne hagyjanak. A brüsszeli kongresszus tavaly egyfajta felülkötést s a románok nyelvére adták Jókai Mór, gr. Apponyi Albert, Pázmány voltak jelen akkor a magyar parlamentből, s meghívták a konferenciát a következő ülésre Budapestre. A románok tiltakozására is eljöttek, előkelő, fényes társaság, mely hivatott itelni, s melynek tagjai közt nemzetközi kitűnőségek bőven akadnak, volt miniszterek, parlamenti kiválóságok.

Az ezredevi ünnepélyek által hozzánk vonzott külföldi társaságok közt a legelső hely illeti meg az interparlamentáris konferenciát. Nyugodtan is bizhatjuk rájuk, hogy itéletet mondanak, s Magyarországi állapotainak mérlegelését teljesítsék. Ez különben a magán észlelődés tárgya, de egyéni hatásában igen fontos. A konferencia az országok belső ügyeivel nem foglalkozik, a nemzetközi érintkezések barátságos voltát keresi. A meggyőződés

melegsége azonban, melynek oly leplezetlen kifejezést adtak tagjai, lépten-nyomon a nálunk tapasztaltak fölött, a konferencia erkölcsi értékét igen becsessé teszik ránk nézve.

Szeptember 22-ikén érkezett Budapestre az előkelő társaság. A tagok egy része családostól jött. A tanácskozáskor helyül a nemzeti múzeum főrendiházi helyiségeit rendezték be. Az első értekezletet azonban a képviselőházban tartották Széll Kálmán elnöklété alatt, ki a magyar csoport nevében fogadta őket. Megállapították a konferencia napirendjét s elhatározták, hogy elnökül Szilágyi Dezsőt, a magyar képviselőház elnökét választják meg.

Estére a magyar társaság legelőkelőbb társasága gyűlt össze a városligeti Park-klubban, melynek gyönyörű helyisége, eleganciája a klub-élet fényét tárták föl. B. Atzél Béla, a klub gazdája gondoskodott, hogy mindenki jól érezze magát. Az elfogadott házigazda tisztjét a magyar csoport elnöke, Széll Kálmán teljesítette. Az estélyre 800 meghívott küldtek részt. A férfiak mellett nagy számmal jelentek meg a hölgyek is. A miniszterek közül ott voltak b. Bánffy, Perczel, Darányi, Wlassics. A fővárosban időző kitinóségek közül alig hiányzott valaki. A társaság megoszlott a nagyfényű termekben és ragyogón világított parkban. A honvéd zenekar és Berkes cigánybandája játszott. Tizenegy órakerült a társaság a gazdag buffetbe. Blaha Lujza asszony a sok ostromnak engedve, több magyar dalt énekelt, s az estélynek ez eredeti művészi zártját élvezte mindenki.

A konferencia ülései szept. 23-ikán nyiták meg a múzeum termében. A kormányt Perczel, Darányi és Wlassics miniszterek képviselték. A fekete kabátok közül kivált Schlauch bibornok piros talárja. A karzaton hölgyközönség, leginkább a konferencia hozzátartozói foglaltak helyet. Gobat svájci delegátus, mint főtitkár szólt föl először s elnökül a magyar képviselőház elnökét, Szilágyi Dezsőt ajánlotta. Zajosan tapsoltak, s nemcsak a tapsok, hanem e jeles férfifel fordultarcok is bizonyították, hogy jól ismerik. Szilágyi néhány köszönő szóval foglalta el helyét; aztán Perczel Dezső belügyminiszter üdvözölte a konferenciát a kormány nevében. Majd az elnökséget alakították meg, olyformán, hogy minden ország küldöttjeiből egy-egy elnök lett, Magyarország részéről Pázmány Dénes, ki e nemzetközi konferenciában már régebben ismerős.

Ünnepélyes jelenet volt, mikor a különböző nemzetbeliek egymás után álltak föl azután, s köszöntötték az ezredéves Magyarországot, mely mindig a szabadságot küzdött, mely anyai küzdelem után oly igen megérdemli a békét. Mindenik szónoknak volt szava az ország haladásáról s arról a benyomásról, mely meglepte őket. Gr. Apponyi Albertet, kit a tavalyi brüsszeli gyűlésből ismer a konferencia, tapsokkal fogadták, mikor fölállt, hogy ő is szóljon. A magyar csoport részéről a gyöngékedő Jókai helyett beszélt a konferencia által kitűzött eszmék haladásáról. Francia nyelvben is a szó mesterének bizonyította magát, s nagy figyelemmel hallgatták. Ő is, mint a többi szónok, a választott bíróságokról szintén megemlékezett.

Délután folytatta a konferencia a tanácskozáskor. Gobat főtitkár indítványára hódoló táviratot intéztek ő felségéhez. Azután tárgyaltak az állandó nemzetközi választott bíróság szervezésének ügyét, a konferencia legfontosabb tárgyát Descams, (belga) a brüsszeli konferenciának erre vonatkozó határozatát adta elő. Berzeviczy Albert, mint előadó szólt ezután, s javaslatot tett arról, hogy a konferencia egyes csoportjai parlamentjök kebelében és a közvéleményben terjesszék a konferencia eszméit és saját hazai viszonyaik szempontjából szerkesztett emlékiratokkal forduljanak kormányaikhoz.

Pierantoni (Olaszország), Cremer (Anglia), Honzeau de la Haye (Belgium), Vavrinsky (Svédország) és Rahusen (Hollandia) szólaltak föl a még vitában. A tanácskozás itt félbeszakadt.

Este a miniszterelnök palotájában gyűltek össze a konferencia tagjai teljes számban, a magyar közelet kiválóságai, sok képviselő, a konzulok. Élénk társalgás fejlődött ki. A konferencia tagjai közül sokan nejjekkel és családtagjaikkal jelentek meg. A svéd parlament tagjának, a dúsgazdag Lundnak leánya itt is, mint a Park-klubban, az estély egyik feltünősége volt szépségével.

Szept. 24-ikén a konferencia délelőtt és délután szorgalmasan folytatta tanácskozásait. Az ülés elején a főtitkár felolvasta Urechia urnak, az ismeretes romániai szenatornak levelét, melyben a távol maradt román csoport nevében üdvözlő a konferenciát. Sajnálja, hogy a budapesti munkában nem vehetnek részt, de 1897-ben jelen lesznek. Nagy csendben olvasták föl a duzzogók levelét, melyhez oly különös magyarázatot szolgáltat ő felségének egy pár nap mulva bekövetkező látogatása Romániában.

Folytatta ezután a konferencia Berzeviczy javaslatának tárgyalását. Ezt kapcsolatba hozták Pierantoni olasz szenatornak javaslatával, mely diplomáciai kongresszus szükségességét hangoztatja a megalakítandó békebíróág érdekében. Ebben az értelemben fogalmazták újra a rezolúciót, a melyet azután egyhangulag elfogadtak.

A német Baar tett ezután előterjesztést az idegenek védelméről a külföldi államokban. Ennek szabadelvű megvédését kívánja. Az angol Clark részben ellenzte a javaslatot, mert Angliában a külföldiek irtalma teljes. A vitában Kossuth Ferenc is részt vett, a kit nagy érdeklődéssel hallgattak. A befejező vitában a kis, de furge Baar, elterít a tárgytól, mire az elnök Szilágyi Dezső rácsöngelt, s figyelmeztette, hogy a tárgynál maradjon. Hieronymi Károly, a volt belügyminiszter olvasta föl ezután az új államok semlegesítésére vonatkozó javaslatát. Ezt egész terjedelmében kinyomatják s a jövő konferencia napirendjére tűzik. Gr. Apponyi Albert szólt föl most azt indítványozván, hogy a konferencián részt vevésnek oly államok is,

kezelési előny az, ha a költségvetések és nemzetközi szerződések — melyekre alig van szüksége a praktikus jogásznak — kis helyre vannak szorítva, nem zavarnak a lapozgatás, keresés közben. Dr. Márkus, a szerkesztő, nagy és komoly munkát végzett ezzel a kiadással, melynek szövege korrekt, betűi, nyomása, papírja szépek, méltók az alkalomhoz, melyből a Franklin-társulat kiadta. Ezenfelül ez a kiadás valóban igen olcsó, mert míg az 1836—1883-iki törvények eddig 52 frt 70 krba kerültek, ebben a kiadásban 30 forint esik e korszak törvényeire, mert az egész 20 kötetre terjedő vállalat bekötve 75 frtba kerül. A munkát minden könyvkereskedés szállítja 3 frtos havi részlettel fizetése mellett s így beszerzése a legkönnyebb van téve.

Magyarország czim alatt a Pallas nagy lexikonának Magyarországra vonatkozó cikkeit, az illusztrációkkal együtt. A kik a Lexikont nem szerzik meg, e külön kötetben jutnak jó kézi könyvhöz, mely Magyarország történetét, földrajzát, politikai, irodalmi, művészeti életét, statisztikáját foglalja egybe tömören. A mű nagy nyolczadrét alakban, 264 oldalon, 51 külön melléklettel, térképekkel, illusztrációkkal fűzve 5 frtért, fél bőrkötésben 6 frttal szerezhető meg. A legújabb adatokat közli, a gyorsan fejlődött Magyarország mai képeről. Avatott tollú jó írók működtek közre, hogy a magyar nemzet karakterét, ezredéves életének legfőbb mozzanatait kidomborítsák, s a tanulságokat fölismerhetővé tegyék. A nagy Lexikon kiadását a Pallas társaság igazgatója, dr. Gerő Lajos vezeti, a külön kötet is az ő buzgóságából keletkezett.

Az Athenaeum kiadványai. Az Athenaeum-társulat kiadásában több érdekes könyv hagyta el a sajtót, melyeknek egyikéről-másikáról talán lesz még alkalmunk bővebben is szólni. Ezek közt van *A magyar irodalom kis tükré*, írta *Beothy Zoltán*, ki 183 lapra terjedő kötetében foglalja össze a szemlélt irodalmunkról, a legrégibb időkől maig, megemlékezvén a művészekről is. A díszes kiállítású könyv ára 1 frt 60 kr. Az *Athenaeum* olvasótárában pedig megjelent *Bartók Lajos* kétkötetes regénye: *A szemfényvesztők*, mely a modern társadalom jelenségeit, képeit érzéssel, humorral és szatírával illeszti a regény cselekménye körül. Ára a csinos kötésű két kötetnek 1 frt. *Rákosi Viktortól*, kit Sipulusz név alatt jól ismer a magyar olvasóközönség, szintén kapunk egy élvezetes kötetet. Ennek czime *Barnabás rabsága és egyéb elbeszélések*; összesen húsz kisebb elbeszélés és rajz, Sipulusz jóízű humorával. Ára 2 frt. *Abonyi Árpád* pedig újabb sorozatot bocsát közre érdekes *Bosnyák novellái*-ből, melyeknek első sorozatát is jól fogadta a közönség. Tizenhárom újabb történet és rajz festi a bosnyák földet és életet. Ára 1 frt 60 krajczár.

Múlt és jövő. *Dramai kép*. *Ezredévi ünnepünk emlékéül a tanuló ifjúságnak*. *Irta Pintér Kálmán*. Budapest 1896. A mint czime is mutatja, alkalmi mű. Eredetileg a kegyes-tanítóréndiek budapesti főgymnáziumának 1896-iki értekezletében jelent meg; de szerző jól tette, hogy külön kiadásról is gondoskodott, így a tanulóifjúság, melynek száma van, könnyebben megszerezheti. Kívánjuk, hogy szerezzék meg, s merítsen belőle lelkesedni tudó hazaszeretettel, mert a kis munkából e hazafias érzésnek az a ritka ereje árad, mely oly becses hagyománya a kegyes-tanítóréndnek. De a kis mű költői esztetikai szempontból is figyelmet érdemel, a költői héj, nemes páthos tülelmel a gyárilag készülő alkalmi művek során. A kis drámai kép szereplő alakjai: a nemzeti génius, az erő, a balsors és két ifjú. A párbeszédnek nemzeti multunk képeit idézik föl, a nemzetben élő, munkáló öserő és a költészet egymást kiegészítő szerepét. A balsors kárörömmel mutat az elmúlt nemzeti szerenestlenségekre s jósol gonosz jövőre; de föllép a jövő biztos záloga gyantán két ifjú, tele hittel, lelkesedéssel. A műből álljon itt mutatványul egy kis részecske, mely a hazai költészetet festi a múlt század végén s századunk elején:

Nyomott a lég, vér nem buzogat az érben,
Magyar vitézség napja alkonyul;
Tomput az ősi erkölcs tán e népben,
Hogy heverő kedvének él s fajul?...
Ki rázza föl veszélyes mámorából,
Ki kelti föl, ha élni még akar?...
Húrjába csap a költő s szól haraggal:
•Romlásnak indult, hajdan erős magyar!...•

AZ ELTÜNT.

Regény egy kötetben.

Irta SZÍVOS BÉLA.

IV.

Hogy tünt el a kis Lidi?

Kökényesi gondolatai messze szállingáltak, ismeretlen helyeken kalandoztak: hol lehet most az a nagyhajú lány, a ki a rablókkal együtt jár fosztogatni, hogy kerülhetett az oda? A zöldkövű függők is eszébe jutottak, azután az a boldog idő, mikor még annak az arcképnek az eredetije élt, nevetett, dalolt, mikor olyan szép volt, a mint ölébe vette a maga szakasztott képmását, azt a kis feketeahajú angyalt, a ki olyan édesen tudott onnan a szép mama öléből kezagni s a mint kinyújtotta azt az apró kővér karjait, olyan kedvesen tudta mondani: «Papa, papa!»

Mikor úgy három éves körül volt, egyszer fülönfüggőjét, azt a zöldkövest, a melyikkel ott a képen le van festve, aztán meg nem akarta visszaadni, mert az neki kell, a doktor bácsi már az ő fülét is kifúrta, hát azt akarja viselni! Az anyja összeviszta esőkölt a kis erőszakost, azután azt mondta neki, hogy hát: legyen a tied, angyalkám!

A nagybácsi épen akkor is ott volt, s mint afféle ezermester, a ki mindenhez értett, azt mondta, hogy bele vési a Lidike nevét a függőbe. Mindjárt elő is keresett a zsebéből egy különös alakú bicskát, meg egy nagyító üveget, s nagy művészettel oda karcolta az ékszernek belső szárára ékes, parányi betűkkel a Lidike nevének kezdőbetűit. Az egykire egy K-t, a másakra egy L-et, ezenkívül mindenik mellé oda metszett meg egy-egy picziny tulipántot is. De a kis telhetetlennek ez sem volt elég. Most meg már az ezüst félholdacsckára vágyott. A szép mama neki adta azt is, a készleges nagybácsi meg arra is rávéste a két betűt.

Mikor árván maradt a kis leány, az öreg Julis, a hűséges régi eseléd viselte gondját, úgy vigyázott rá, mint a szeme fényére, mert hát a kicsike nagyon virgoncz volt, s ha csak szeret ejtethette, mindjárt átszökött egyik vagy másik szomszédba apró ismerőseihez, egyszer meg már épen a falun kívül fogták el; azt mondta hogy ki akart menni a mezőre megnézni, hol fészkelnek a pacsirták?

Egyszer egy kis képes könyvet hozott neki az apja, a melyben mókások voltak lefestve. Nagyon örült a mókásoknak, s a mint az apja megmarázta neki, hogy azok az erdőben laknak, attól fogva nem volt töle nyugta a vén Julisnak, hogy vigye ki őt az erdőbe, mert hát mókust akar fogni.

Vége az apja is nevetve beleegyezett:

— Vigye ki hát, Julis, ide a kis erdőbe, mert

• Csakhamar a cigányok is észrevették a jöve-

már meg nem tudunk a kis erőszakostól maradni. Mókusnak ugyan hire sincs ott, de hát hadd teljék gyönyörűsége. Csak aztán rá vigyázzon, el ne aludjék mellette, mert tudja, hogy milyen könnyen elkészül.

Julis, a ki különben is szeretett volna már egy kis hideglelés ellen való füvet szedni, kapva kapott az alkalmon s fogadta égre-földre, hogy jobban vigyáz rá, mint a két szemére.

Az erdő ott terült el mindjárt, nem messze a városka alatt, épen csak a libalegelő meg az

vényeket s egész csapat oda sereglett köréjük. Megsimogatták a Lidike ruháját, megtapogatták a függőjét, egy asszony pedig erőnek erejével kártyát akart vetni Julisnak, előre biztatva, hogy bizonyosan jó szerencsét mutat a kártya.

De Julis nem ment a kísértésbe, sok roszt hallott már a cigányok felől, többek közt, hogy azok néha a gyerekeket is ellopják, azután cigányanyá nevelik vagy eladják a komédiásoknak, koldusoknak s más efféle. Felkapta hát az ölébe Lidikét s nagynehezen kivergődve a tollakodó cigányok közül, visszafelé indult.

A kis Lidi azonban sehol sem akarta azokat a furcsa, meztelen gyerekeket otthagyni, torka szakadtából visított, hogy ő vissza akar menni, a cigányokat akarja nézni.

Julis, hogy lecsendesítse, az erdő egy távolabbi része felé vitte, azzal biztatva, hogy majd mókust fognak, a mire nagynehezen el is hallgott a kis makranchez, de azért csak minduntalan arra tekintgetett, a hol a cigányokat elhagyta.

Jól beérve az erdőbe, a hol már a cigányoknak lármájuk sem hallatszott, letette Julis a kis Lidit, a ki mindjárt elkezdte a tisztáson a tarka pillangókat kergetni, maga pedig hozzá fogott a hideglelés ellen való füvek keresgéléséhez. Talált is eleget, úgy hogy örömeben majd egészen megfeledkezett már a cigányokról is, midőn egyszer csak úgy tetszett neki, mintha egy bokor mellett az előbbi cigányasszony rongyos, veres ruháját látta volna elshanni. Megborzadt Julis, de csakhamar megemberelve magát, felkapott egy letört faágat s bátran oda ment a bokorhoz, azonban semmi sem volt ott, csak épen egy levért madárfészek látszott egy ágon felakadva, abból lógott ki egy kis czifra rongydarab. Talán azt mozdíthatta meg a szellő.

Ebben aztán megnyugodott Julis, de azért oda ment Lidike mellé s többet egy lépést sem távozott mellőle.

Különben most már könnyű volt Lidikét őrizni, mert a nagy szaladgálásban elfáradt s a mint Julis is leült a puha fűbe, a kis lány mindjárt lefeküdt mellé, el is aludt szépen. Az öreg Julis elkezdte szedni füveit osztályozni, külön-külön csomóba kötötte mindenik fajtát. De nem sokára úgy vette észre, mintha a bágasztó melegben szempillái nehezednének s erővel le akarnának ragadni.

— Nem, — mondá magában, — nem alszom el. Hiába, csak mindig jó az embernek résen lenni. Vinném is már Lidikét haza, de olyan édesdeden alszik, sajnálom felköltetni, hadd aludjék még egy kicsit.

De az álom csak egyre jobban környékezte az öreg eselédet, mindjárt csak azon vette észre magát, hogy majd a térdébe ütötte a fejét. Aztán meg mintha olyasmit is érzett volna, hogy a derekába bele állott a fájás.

— No, — gondolta, — én bizony ledőlök egy kicsit, hiszen akár üljön az ember, akár fektüd-

Egy cigány asszony kártyát akart vetni Julisnak.

országút választotta el tőle, a mely út aztán bekanyarodott az erdőbe, a hol megint háromfelé ágazott el.

Mókus csakugyan nem volt, hanem bezeg volt más egybe, a miben még nagyobb gyönyörűsége telt a kis Lidinek.

Az erdő szélében egy nagy odvas fa alatt ott tanyázott egy csapat komédiás, valahonnan vásárról jöttek s itt a hűvösön kieresztettek piheneti. Odább meg egy csomó sátoros cigány legettett egy kis tisztáson. Sok apró, füstös gyerek volt velük, olyanforma is, mint ő, csak hogy egyikén se volt ruha. Milyen furcsa! Aztán hogy jártak a rókatánczot, hogy hányták a cigánykereket!

Lidike nem győzött eleget gyönyörködni benne, s kijelentette a vén Julisnak, hogy milyen nagyon szeretne ő cigánygyereket lenni!

Csakhamar a cigányok is észrevették a jöve-

jék: mindegy. Nem alszom én el azért, dehogyan alszom, a világot sem alszom!

Szegény öreg Julisban meg is volt a kemény elhatározás, de hát az a mély esendőség, a mit csak a falevelek gyenge susogása, meg a kis lány csendes lélegzése zavart meg, aztán az a rekkenő melegség, a fáradság bizony csak meg-ejtették a jó Julist. Kétszer-háromszor felfeszítette lecsukódott szemhéjait, de mikor negyedszer leragadtak, már akkor nem volt kinek újra felnyitni.

Sokáig alhatott Julis, mert a mint feljött alából, már a nap jól leszállott a nyugati láthatáron s vöröses sugarai nagyon részatosan szűrődtek át a szemközti nagy tölgyfa ritkás lombjai közt.

Rémülve ült fel hirtelenében s óh iszonyat, Lidike nem volt sehol sem! Reszkető, ráncos kezeivel még a fekhelyét is megtapogatta, hogy hátha nem jól lát, de biz az üres volt. Üres, egészen üres, csak épen két megölt pillangó tarka szárnyai maradtak ott.

Sírva, kétségbeesve rohant erre a boldogtalan Julis az erdőnek. «Lidikém, Lidikém!» De semmi hang nem felelt szavára. Néma, csendes volt minden, csak egy szarka csörgött valahol a sűrűben.

— Jézusom, irgalmazz! A cigányok! Ez jutott mindjárt eszébe s tüskön-bokron keresztül elkezdett futni abba az irányba, a hol a cigányok táboroztak.

Oda is ért nem sokára, de szörnyű rémületére nem volt ott már senki. Csend volt mindenütt, csak épen egy nagy esomó szétszórt szemét és rozsdás vasdarabok mutatták, hogy kik tanyázhattak ott. Onnan a komédiások felé rohant, de ezek is odébb mentek már, ott sem volt semmi.

Az ijedségtől, aggodalomtól féltoltan futott hazafelé az öreg cseléd, még csak abban reménykedve, hogy hátha valamiképp hazá kószált a gyermek. Maga se hitte ugyan, de olyan jól esett magát áltatni. Futás közben megtépte kibomlott ősz haját, sírva átkozta azokat a vén szeméit, a melyek lecsukódtak, mikor hivatva kellett volna lenniök!

Nem volt a kis lány otthon sem. A boldogtérdré esve mondta el a szörnyű hírt az k, a ki borzasztó szitkot mondva a fél-Julisra, lóra kapott, cselédjeit is felültette atva megindultak különféle irányban keresni a gyermeket.

Legelőbb is a komédiásokat érték utól, de azoknál semmi gyanus nem volt, a cigányokról azonban annyit mondtak, hogy azok még ő előttük útra kerekedtek, még pedig három csapatban, különböző utakon.

Most a cigányok üldözésére rohantak. Este felé el is érték egy szekeret, a mely egész nyugodtan vándorogott odább rozsgobéival az országúton.

— Meghaltok kutyák, — ordította Kőkényesi, — hová tették a gyermeket!

A cigányok azonban nem tudtak semmiről semmit. Maguk kiszédtek a szekertől mindenféle lomot, hogy nincs ott elrejtve senki. Azt is elmondák, hogy ők csak az erdőben találkoztak össze a többi cigánnyal, azokat azelőtt soha sem látták, mert más nemzetségbe, más bandába tartoznak. Nem is erre jöttek azok; az egyik csapat a dülö útnak tartott, a másikat még ott hagyták az erdőben.

Megsarkantyúzták az üldözők lovaikat s két csapatba oszolva, nyargalva vágattak végig az erdei utakon. Késő este találtak is még egy banda cigányt, de azoknál sem volt semmi.

A kétségbe esett apa szétosztotta embereit, hogy menjenek a szomszéd községekbe minden irányban, maga pedig még egyszer a kis erdőt

járta össze-vissza, hangos szóval kiáltozva kis leánya nevét, de mind hiába.

Reggelre visszazalángóztak kiküldött emberei, de bizony eredmény nélkül. Némelyik akadt ugyan cigányokra, de a kis Lidi nem volt sehol sem. Különbösen is vásáros időkben nagyon sok cigány összecsoportul az ország minden részéből, ezután a melyik csapat valami lopást követ el, az úgy ellappang, hogy csak a szerencse vezethet nyomába. A révészek is mondták, hogy este felé két csapat átment a Tiszán, s ki tudja, hol járhatnak ezek azóta!

Másnap, harmadnap, meg ezután is sokáig folyt még a keresés lázas erővel, de mindhiába. Úgy eltűnt a kis Lidi, mintha a föld nyelte volna el. Hiába járta Kőkényesi hétszámra a vásárokat, közel és távol, gyermekének nem akadt többé nyomára.

Ettől fogva szörnyű gyűlölet lepte el szívé a cigányok s mindenféle csavargó népség iránt. Mikor pedig a héjjászugi csárdánál meglótták a betyárok a régi komiszárust, szívesen vállalkozott e terhes hivatalra s lett messze földön rémületes mindenféle kőbörgők előtt.

A kik ismerték, eleinte csodálkoztak rajta, hogy adhatta magát a komiszárusságra, mikor épen nem volt rászorulva, hiszen a környék legvagyonosabb emberei közé tartozott. Neki azonban most már ez volt a menedéke s a nagy csapatok okozta fájdalmat, melyek felesége és lánya elvesztése által érték, a durva kegyetlenségek mámorába igyekezett fojtani.

Jaj volt annak, kivált cigánynak, ha a keze közé került.

Ha pandurjai valami kőbörgő csapatot hajtottak elébe, mikor már amugy jól sorba puhítottak valamennyit, egyebek közt mindig kérdezősködött egy kis magyar lány felől, akinek nagy fekete haja volt. Nem látták-e ilyet valamelyik bandánál, nem hallottak-e róla valamiféle? Igért nekik pénzt, mindent, ha hirt mondanak, de sem az ígéret, sem a karikás nem ért semmit, soha sem tudott senki semmit mondani. Csak épen egyszer bírt annyit kivenni egy vén asszonyból, hogy csakugyan hallotta már rég egy idegen bandától, hogy azok egy kis magyar leányt találtak egy erdőben, el is vitték magukkal, de utközben megint elhagyták, mert kísértet rohant rájuk egy temetőből s nyilván az vitte el magával a kis leányt. Hogy hol történt ez a csodálatos eset, azt nem tudta a cigányasszony, csak annyit hallott, hogy nagyon messze, valahol túl a Tiszán. De hát ez is régen volt már, avval a bandával sem találkozott azóta.

No de hát ez nyilván haszontalan beszéd volt s bizonyosan csak félelmében találta ki a vén asszony, hogy épen mondjon valamit.

Szóval, tizenhat esztendő alatt semmiféle nyomra nem bírt akadni Kőkényesi s le is tett már minden reményeségről, belenyugodott, hogy meghalt a kis lány, midőn egyszerre csak egész véletlen-váratlan olyan nyom tűnt fel, a mi kétségtelen volt ugyan, de annál iszonyubb, borzasztóbb.

A mint ugyanis az erdész lakásán kezébe vette azt az ott maradt fél függőt, mindjárt olyan ismeretesnek látszott az előtte s úgy tetszett, mintha már látta volna valahol. Egyszer csak fejébe futott a vér, nagyot dobbant a szíve s eszébe villant, hogy hiszen az, vagy legalább épen olyan az, a milyet a kis Lidi viselt, mikor eltűnt. Ez a zöldkőves, különös alakú ékszer, a mit előbb a felesége viselt. S a mint a gyertyánál figyelmesen megnézte, csakugyan ott látszott rajta most is, megkopva ugyan, de elég világosan az L betű s mellette a parányi tulipán.

Szörnyű gondolat villant át a komiszárus

agyán: az a lány, a ki a haramiákkal jár rablókalandokra, nem az ő elveszett Lidije-e, a ki most ilyen alakban került elő! Oh, bár inkább soha elő nem került volna! De minden jel a szörnyű gyanítás mellett szól. Kőbörgő, minden rozra hajlandó, tolvaj cigányok nevelték fel s nem esoda, ha rablókalandokra jár valami cigánylegénnyel, a kivel a szerelem meg a zsványhűség fűzheti össze. Rettenetes! A kor is összevág, hiszen ilyen felnőttnagy lány lehet azóta, aztán az a feltűnő, hosszú fekete haj, meg a függő, a függő! Nincs semmi kétség! Az ő, az, a szerencsétlen Lidi.

A mint ezeket elgondolta a komiszárus, felugrott az asztal mellől s megint elkezdett a szobában lázasan fel s alá járkálni, majd ismét oda állott az arczkép elébe, megfenyegette öklével.

— Mért haltál meg, mért nem viseltél gondot a gyermekekre! Most már szólj, beszélj, adj tanácsot, mond, mit tegyek! Hát én, az apja, üldözöm már most, én szegezzek rá gyilkos fegyvert, vagy szemem előtt löjjelek legényeim. Idézd elő a lelked onnan a másvilágról, állítsd ide elébem, segítsen már most, ha elhagyott bennünket! Szólj, beszélj, mert megátkozlak! A kép pedig csak mosolygott, mosolygott tovább.

V.

A vadász a vad menekülésén igyekszik.

Az udvarról lőnyerítés, sarkantyúpengés hallatszott be. Közeledett a reggel s a pandurok kivezették a lovakat itatni. A káplár csörtetése is ott hallatszott már a folyosón, jött jelenteni, hogy készen áll a legényes.

A komiszárus iszonyodva tekintett az ajtó felé, mintha valami szörnyű, gyözhetlen ellenség törne ott befelé s a mindenki előtt félelmes, vakmerő bátorságáról híres, kemény ember még egyszer segélykérőleg nézett a néma kép felé.

— Hallod, már jönnek, itt vannak, a kik megölik gyermekünket!

Ekkor úgy tetszett a komiszárusnak, mintha a kép szeméi, ajkai gyengén megmozdultak volna, mintha azt intették volna: «mentsd meg!»

Szinte megújult erre a gondolatra, hogy hiszen valamiképp meg is lehetne menteni még azt a leányt. Hogy hogy és miként? erre és a későbbiekre nem is gondolt most. Elővezette a lovat s pandurjai élén megindult, ki a városból a Tisza-partnak.

Nem sokára leérték a Tisza-partra. Volt ott nyom, csakhogy kelleténél több. Nagyon fel volt vágva a hó a jégén, mert már hajnalban egynehány tyukászkoesi ment arra keresztül.

A káplár leugrott a lóról s elkezdte a sok össze-vissza taposott nyomot figyelmesen vizsgálni.

Egyszerre csak felkiáltott:

— Erre mentek! Akármi legyenek, ha át nem mentek a Tiszán! Ehol van ni! itt ez a nyom, ez valami nagyon messze vidékről való embernek a nyoma, ilyen vasalás meg ilyen talp sehol nincs itten körül. Ez a cigányrabló lába nyoma, hogy kaphatnám a puskám végére a gazdáját. De ni... mondom, hogy azok voltak! Ehol a másik nyom. Nézzé, téns-uram, ezt a nyomot. Csupa úri csizma-nyom. A ladányi árendás szokott ilyen csizmában járni, a kit a múlt héten agyonlőttek. Hát nem lerugta akkor Vig Miska a maga csizmáját s nem felhűzta ott mindjárt az árendását? Úgy-e, hogy úgy vallottak a cselédei? No hát annak a nyoma ez, ehol az apró szegnyomok. A Vig Miska lábán volt ez. Erre ment keresztül a banda!

Kőkényesi kimeredt szemekkel nézte a nyomokat, közben aggodalmasan át-áttekintett a Tiszán, arra a ködös fűzes felé, de nem szólt semmit, csak töprengett csendesen magában. Nagysokára különös tompa hangon megszólalt:

— Nem ér ez a nyom semmit. Nem jól látszik. Ki tudja, miféle emberek járhattak itt? Azt gondolom legények, hogy mégis csak néz-nénk szélel a tanyák közt, hátha... eh de mit beszél, utánam!

Azzal megsarkantyúzza a lovat s gyorsan átvágott a tanyák irányában.

A pandurok összenéztek. A káplár megcsóválta a fejét: mi lelheti komiszárus urat, hiszen olyan világos az a nyom, mint a napfény! Mäskor az ilyen nyomon elment volna két nap is éhen-szomjan, most meg úgy kipikap, mintha ma próbálná először!

A két hátulsó pandur egymásra kacintott: sok zsványt megfogunk ma, pajtás!

A komiszárus azonban csak ment a tanyák felé s úgy látszott, mintha valami nagy bajtól menekült volna, majdnem vidáman látszott az arca. A titkon békétlenkedő pandurok még juháznai is kezdtek már: hátha tud valamit a komiszárus, hátha valami eselfogásból hurcolja őket össze-vissza?

De bizony nem sokára észrevették, hogy semmiféle titkos terve nincs, csak épen vezeti őket előre-hátra.

Így ment ez a dolog másnap is, harmadnap is. A pandurok maguk közt egyre jobban suttoztak, tanakodtak s volt, a ki azt mondta, hogy a komiszárus szántszándékkal el akarja szalasztani a rablókat. Azon is nagyon csodálkoztak, hogy lehet az, hogy a komiszárus soha sem alszik. Egész éjjel ég a gyertya a szobájában, maga meg le s fel járkál, vagy óraszámra mozdulatlanul ül az asztal mellett.

Bakos káplár kiváltképp sokat gondolkozott a különös dolgon. Hűséges régi legénye volt a komiszárusnak, szerette is nagyon, mert nagy bajból rántotta ki hajdanában, mikor még magát is a pandurok hajkászták. Bizony, ha akkor a komiszárus nincs, hej, furcsa lehetett volna a világ sorja. Aztán már ismerte a komiszárust gyerekkora óta, hiszen lovagolni is ő tanította, mióta meg a keze alatt szolgált, — annak pedig már jó ideje, — azóta mindig legtöbbször nézte az őt, káplárnak tette s gyakorta tanácskozott vele, ritka volt az a nagyobb eset, hogy előbb ő vele meg nem hánytá-vetette volna a dolgot. Most meg nem szól, hallgat, pedig bajának, nagy bajának kell lenni!

Próbált volna is a káplár vele néha szóba ereszkedni, ha kitudhatna valamit, de mindhiába, a komiszárus hallgatott vagy mérgesen belefojtotta a szót.

Mindaz azonban még csak jobban sarkalta a káplárt s most már csak azért is szerette volna a zsványokat valamiképp megkeríteni. Bántotta szörnyen a komiszárus magaviselete, a minek titokzatos okát ott sejtette ennél: az átkozott bandánál, a melyik különben is hirtelen egymásután annyit rablást követett el és mindig ép bőrrel állott odább, nagy szegényére a híres panduroknak.

El is követett kéz alatt mindent, ha valami bizonyos nyomra juthatna. A komiszárus utóbb már egészen felhagyott az üldözéssel. Sokszor naposszant ki sem mozdult a szobájából, más-kor meg lóra ült s magánosan kinyargalt a mezőre, de senki se tudta, merre és hova ment.

Az ilyen heverő időt felhasználta a káplár s elkezdett a maga szakálára nyomozni. Különö-

sen a sátoros cigányokat tartotta nagy buzgósággal szem előtt. A város környékén a komiszárustól féltőkben, táborot ütni nem igen meretek ugyan, s ha ottan körül vitte is el az útja egyik-másik bandát, inkább letértek az egyenes irányról s a dülökön bujdosztak tovább, de azért olykor itt is rájuk akadt a káplár. Különféle ürügyek alatt gyakran szabadságot is kért a komiszárustól, s olyankor aztán rongyos vándorlónak öltözve ment arra, a hol a cigányok leginkább meg szoktak fordulni. Az egyes bandákkal szóba állott, éles szemével jól megnézett mindent, ha valami gyanus tudna akadni.

Úgy okoskodott, hogy mivel cigányok vannak a rablóbandában, lehet, hogy ezek a rablások után ismét közé állanak valamelyik cigánycsapatnak s azok közt szépen ellappanganak mint jámbor üstfoltozók, míg ismét valami kedvező alkalom jön újabb zsványásra. Azt is gondolta, hogy előbb az ilyen kőbörgő cigányok nézik körül a helyet, azok szimatolják ki: hová lehet biztosra menni, úgy vezetik aztán útba a rablókat. Jutott eszébe ilyenféle dolog a régebbi időkben.

Josephine mint császárné.

Hasztalan járt-kelt azonban a káplár éjjel-nappal, semminek sem bírt nyomába jutni.

— A cigány nagyon vigyázós, — mormogá boszúsan, — hallgat, a hol kell, ha pedig köztük volna is valamelyik a zsványok közül, hogy ismerné meg az ember, ha sóha sem látta!

A mint így elgondolkozva, boszúsan menne hazafelé egyik ilyen újtjáról, egyszer csak meglát egy vadászkutyát, a mint az útszél mellett elterülő nagy tengeri táblából csörtet kifelé, egy kékes szélű fehér kendőt tartva a szájában.

Az úton szemközti jött vele két vadász esendesen pipázgatva. A mint a kutya megpillantotta őket, nagy farkesóvalva odafutott hozzájuk s letette lábuk elébe a kendőt, azzal felnézett rájuk nagy okos szemével, mintha dicsőretet várna. Az egyik vadász lehajolt, felvette a kendőt s esodálkozva mutatta a másiknak:

— Nézd csak pajtás, ez az én kendőm! Hát van-e okosabb és jobb szaglású kutya a Nyalkánál széles e világon! Több egy heténél, hogy itt vadásztam, akkor veszett el a kendőm a tengeri közt, s most ez a kutya mégis megtalálta. Hja barátom, a szaglás, a szaglás!

(Folytatása következik.)

HÍRES ASSZONYOK.

BEAUHARNAIS JOSÉPHINE.

(Napoleon első neje.)

(Folytatás.)

Pár héttel mielőtt elutazott volna az oroszországi hadjáratra, elvitte hozzá fiát, miután Josephine megígérte, hogy nyugodtan fogja viselni magát és nem fog semmiféle kínos jelenetet csinálni. A találkozásnak titkosnak kellett lenni, nehogy a Mária Lujza érzékenysége sérve legyen s a boulognei erdőben levő Bagatelle nevű kastély kertjében történt. Montesquiou asszony, a királyi gyermek nevelőnője, kocsiba ült a kis római királyllyal, Napoleon meg lóháton kísérte őket. Josephine már ott volt a találka helyén. Szíve hevesen dobogott; a midőn a kocsis megállt előtte, majdnem elájult. De mert megígérte a császárnak, hogy okosan fogja magát viselni, lecsillapult. Csókokkal halmozta el a gyermeket, gyöngéd szavakat intézett hozzá, minden boldogságot kívánva jövőjére. A császár azonban észreveszi, hogy kezd elérzékenyülni, hogy könnyei megerednek és hamarosan véget vet a találkozásnak, megígérve, hogy majd egy más alkalommal még elhozza neki a gyermekét.

Ez volt utolsó találkozásuk, mert a császár néhány nap múlva elutazott a szomorú emlékü oroszországi hadjáratra. Az események feltartóztatlanul következtek most már, melyek véget vetendők voltak Napoleon császárságának.

Elkövetkezett az 1813. év január elseje. Josephinét valóságos rémület fogja el. — Nem vette észre, — szól környezetének egyik tagjához, — hogy az év péntekkel kezdődik és benne van a tizenhárom szám is! Ez nagy szerencsétlenségeket jelent! Hiába igyekeznek őt megnyugtítani, nem képes szabadulni e babonás hit okozta félelmektől. A szerencsétlenségek csakugyan bekövetkeztek és ekkor Josephine ismét a pénteki napnak, meg a tizenhárom számnak tulajdonította. Pedig mindenek csak a Napoleon telhetetlen dicsóvágya volt az oka, melyet nem volt képes fékezni magában.

Szomorú sejdítései nem hagyják el ettől fogva pillanatra se. Tavasszal visszamegy a navarrai kastélyába, Normandiába. Arról beszél, hogy elmegy a császárhoz, hogy a megpróbáltatás ez óráiban oldalán legyen. Egyszer midőn sétakocsizásra megy, inasa azt a megdöbbenést követé el, hogy lovas embereket vélve látni a távolban, elkiáltja magát: «Kozákok!» Josephine felszakítja a hintó ajtaját, kiugrik és eszeveszetten elkezd futni a mezőkön, alig bírják utolérni és lecsendesíteni. Csak akkor békül meg, midőn emberei megbizonyosítják a felől, hogy sehol hire-hamva sincs a kozákoknak.

A császár lemondásának hírére aztán nem sokára megviszik neki. Josephine mindent megtud a hírnöktől, az iszonyú vereségeket, a császárság bukását, a Bourbonok visszatérését, s hogy Napoleon Elba-szigetére megy. Zokogásban tör ki. — Ah! kiált fel, leánya karjaiba dölve, — most irigylem még csak a feleségét! O legalább elmehtet vele, mellette lehet ama távoli szigeten! Hanem persze Mária Lujzának eszé ágában se volt férjét Elba szigetére követni. Épen oly kevésbé törődött ezzel, mint a hogy Josephinenek nem jutott eszébe férjéhez menni, ennek olaszországi hadjárata alatt.

Bár egészségét a sok csapás az utóbbi időben nagyon megviselte, mégis van kedve Sándor czárt fogadni több ízben Malmaisonban épen úgy, mint a porosz királyt, meg Mihály nagyherceget. Egyszer Sándor czár így szól Konstantin nagyherceghez: «Nem találod, hogy ő felségének egész alakja, sőt még hangja is Katalin czárnőre emlékeztet?» Ez Josephinenek nem tetszett és este, roszullétét adva okul, Hortense leányával hagyja a vendégeket. Apró kellemetlenségek, pénz-zavarok járulnak hozzá idegességének fokozásához. És bár Napoleon, még a hatalom polczán volt, minden kérését sietett teljesíteni, most nem átalotta kikelni ellene, mert nem kapja meg idejében a részére megállapított évjáradékot.

Május 26-án Sándor csár saját udvari orvosát küldi hozzá, majd Páris híres doktorait hívják meg, de ezek mindjárt tisztában vannak Joséphine válságos helyzetével. Erősen köhög, nehezen lélegzik, míg aztán 29-én örökre lehunyja szemét. Ötvenkét éves volt és egyik emlékiró helyesen jegyzi meg, hogy a halál volt rá nézve az utolsó jótétemény esodálatos sorsában, mert megakadályozta őt abban, hogy még méltatlannak mutassa be magát az utókor előtt ama nagy férfiúhoz, a ki a homályból a trón ragyogásába emelte föl. A halál váltotta meg a nyomortól is, melynek eszelen pazarlása miatt előbb-utóbb okvetlen ki lett volna téve.

A világ legnagyobb csataképe. Kosciusko győzelme

Raczlawiczánál.

STYKA és KOSSÁK lengyel festőművészek óriási körképe a városligetben Aréna-út. Reggel 8 órától nyitva. Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása. Belépti díj 1 korona.

Plasticon, Andrassy-ut 69.

Igen tisztelt asszonyom!

Mélyen tisztelt uram!

Kötelességünket teljesítjük, ha tisztelettel értesítjük, hogy a régi műcsarnok palotájában, **Andrassy-ut 69. szám,** a hol a „**PLASTICON**“ vállalat mutatja be az 5 művészeti látványosságait, megnyitották a

KALIFA tündéerkertjét.

Az ezeregy éj csudás regéi írják le a költői művészetnek ezt az alkotását. A szemnek káprázatos látványossága ez a kert. Pazarul ékesítve keleti növényekkel, illatos virágokkal.

Kalifa tündéerkertjét és a „**PLASTICON**“ -t nézze meg mindenki!

Budapest. 1896. évi május hó.

„**PLASTICON**“, a műcsarnok régi palotája, Andrassy-ut 69.

Mondották, hogy Joséphinét megmérgezték volna a XVIII. Lajos titkos parancsára, a kinek ezt Talleyrand tanácsolta volna. De ez csak üres kőszó, melyre az adhatott okot, hogy Joséphine arra kérte Sándor czárt és a porosz királyt, hogy hagyjanak mindent békében Franciaországban mindaddig, míg fel nem találják a XVI. Lajos fiát, a ki szerinte nem halt meg. A véletlen sajtósága játéka, hogy ugyanazon a napon halt meg, midőn végleg megkötötték a béke, mely férjének nagy művét semmivé téve a Bourbonok javára. A weili templomban temették el. Katonáság állott sorfalat Malmaison-tól egész a szerény falucska templomáig. De

ezek nem francia katonák voltak, hanem Sándor czár gárdájának emberei, a kik Saken tábornag vezénylete alatt adták meg a végső tisztséget ama nőnek, kinek férje Sándor barátja volt Tilsitben és Erfurtban és a ki iránt a czár maga is igazi, benső barátságot táplált. Joséphine különös szerencséjéhez tartozott az is, hogy halála után is sokkal jobban sajnálták és dicsérték az emberek, semmint ezt megérdemelte volna. A részrehajlatlan utókor ifélete tulzottnak kell hogy találja e nagy részvétet és a magasztalásokat, melyekkel elhalmozák.

(Folytatása következik.)

VERSENYTÁRGYALÁSI hirdetmény.

A tiszai 97. számú ugynevezett tarrasi átvágás balpartján szárazban végrehajtandó s mintegy 366,186-5 m³ földmozgósítást igénylő meder-bővítési, ugyszintén a tiszai 100. számú ugynevezett aradczai átvágásban szárazban végrehajtandó s mintegy 308,955 m³ földmozgósítást igénylő bővítési s ezzel kapcsolatosan foganatosítandó hullámtervezési munkálatoknak vállalat utján leendő biztosítása céljából a földmívelésügyi miniszteriumban folyó évi október hó 12-én déli 12 órakor nyilvános zárt-ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A munkálatok tervezetei, nemkülönben a kötetendő szerződések mintái s az ezek kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek, ugyszintén az ajánlati feltételek a szegedi folyam-mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt betekintethetők s ugyanott egyszersmind az ajánlati minták is megszerezhetők.

Kelt Budapesten, 1896. évi szeptember 20-án.

A földmívelésügyi m. kir. minister.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY KINCSTÁR

Nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.

Szerkesztette

BENICZKY IRMA.

Második kiadás.

Ára füzve 80 kr. kötve 1 forint.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A lelkek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fővénnyek hegye.
4. Dís vár. Az izzó torony. Az égő sírok.
5. Az ember-fák erdeje.
6. A vér folyó.
7. A tűzcső.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.

10. Az aranycsuhás barátok körmenete.
11. A mérszálás.
12. A kigyók földje.
13. A Jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színhatások. A világnek egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe. Látható reggeltől 9 óráig egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lövonatu kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színhatások! A tüneményes festészetnek legnagyobb és egész világon egyedül álló alkotása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

FORGÁCSOK.

Irtá

AHO JÁNOS.

Finnből fordította

POPINI ALBERT.

Ára 1 frt 20 kr.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A Tisza-torok fölötti Duna-szakaszon 1896—1898. esetleg 1899. években végrehajtandó mintegy 2703-04 köbméternyi földmunkából, 46649-46 m³ rőzsepokrőczből, 1984-00 m²-nyi rőzseburkolatból, 70172-14 m²-nyi I-ső osztályú kőhányásból, 53375-82 m³-nyi II-od osztályú kőhányásból és 2485-61 m²-nyi kőrakatból álló szabályozási munkálatoknak vállalat utjon való biztosítása céljából folyó évi október 6-án a földmívelésügyi m. kir. ministeriumban nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok benyújtására, valamint a szerződésre vonatkozó adatok az újvidéki m. kir. folyam-mérnöki hivatalnál megtekinthetők.

Budapest, 1896. évi szeptember hó 15-én.

Földmívelésügyi m. kir. minister.

Melik Jakob gyermekei: Alexander, Absolon, Abimelek, Melchizedek és Eliza.

József püspök. Ilie George tanító. Melik Jakob lelkész. SZIRIAI TAMÁS-KERESZTÉNYEK. — Eredeti fényképek után.

Melik neje: Anna Johanna.

S eszmél a nemzet, óhajt jobb idők, Remél s vár bizalommal, élni kész; De új hajtás a fán sokára nőhet, Ha dús lombját megtépte annyi vész. Ha volt bűnünk, volt érte bűnhődés is: Egy nép se szenvedett oly sok vihart, Mint a magyar; ezért esd véle együtt Költője: „Isten áldd meg a magyart!”

A jövő még ködös, kétes, Félig álom a jelen; Visszatér sok szép emlékhöz Szívünk: a mult megjelen. S újra szól a dalnok ajka, Andalíón, édesen, Szébb időkrol, mint a dajka, Agg regét mond csendesen. Tátikáról, Csobáncz-várról, Szép szüzekről, daliákról — Szép volt — így szól a rege — Hajdan e nép élete...

Kovács Gyulát, a derék régi színészt, 40 éves színészi jubileuma alkalmával fényesen tüntette ki Nagy-Várad közönsége. Az ünnepelt „Nadányi György”-ben lépett föl. Az első fölvonás végén a Szigligeti-társaság küldöttsége nyílt színen díszkardot, a színtársulat tagjai babérszortut nyújtottak át. Lovassy Andor beszéddel üdvözölte, melyre Kovács röviden, meghatóttan válaszolt. Előadás közben számtalanszor hívták és sok koszorúval és emléktárgyakkal lepték meg.

VASÁRNAPI UJSÁG POLITIKAI UJDONSÁGOK

1896. évi folyama.

A „Vasárnapi Ujság”, a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *ajabban hetenként egy félfüvel bővítve*, „A Vasárnapi Ujság regénytára” című *állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a föláp, szintén művészi képekkel van díszítve.*

A „Vasárnapi Ujság” regénytárában szeptember hóban megkezdett „Az eltűnt” című eredeti regényünk, valamint a „Híres asszonyok” ezim alatt folyó közleményeink eddig megjelent részeit, október hóban belépő előfizetőinknek díjlanul megküldjük, ha ez iránti kívánatukat kiadó-hivatalunkhoz intézett levelükben kifejezik.

A „Vasárnapi Ujság” a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeit is ad, s félevenként művészi becsű nagy képmellékletet, összesen több mint ezer képet évenként.

Az ezredévi ünnepélyekről és kiállításról a „Vasárnapi Ujság” már eddig több mint két-

száz eredeti képet közölt, s még folyvást közöl leíró ismertetőket és művészileg kivitt rajzokat.

A „Vasárnapi Ujság” társalapja, a most már 42-ik évfolyamában lévő „Politikai Ujdonságok”, melyet mint az események hű és részrehajlatlan előadója, valódi házigazdájának ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A „Politikai Ujdonságok” állandó ingyen melléklete a „Magyar Gazda”, ezimű gazdasági és kertészeti képes lap.

A „Politikai Ujdonságok” újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

Negyedévre (október—december):

- A Vasárnapi Ujság ... 2 frt — kr.
- A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt ... 2 frt 40 kr.
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... 3 frt — kr.
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt ... 3 frt 40 kr.

Az előfizetés bármelyik hónap elsejétől kezdve eszközölhető.

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

MI UJSÁG?

Királyunk látogatása Romániában. Ő felsége a Vaskapu megnyitása után a Herkules-fürdőből szept. 27-ikén este indul el Romániába, s másnap délután 3 órakor ér Bukarestbe. Románia fővárosa nagy díszszel várja a királyi látogatást. A rendőrök felhívására a legelőkelőbb családok ifjai vállalkoztak arra, hogy a fogadásnál, mint rendezők, sorfalat állnak. Egyes házakat Ferencz József király s Erzsébet királyné arcképeivel díszítik fel, a melyek már nem egy kirakatban láthatók. Néhány lap ünnepi számot fog kiadni.

Az udvar Budapesten. Az udvar október elején Budapestre jön s hosszabb ideig itt is marad. A királyné az egész hónapot itt tölti.

A király unokája, Mária Valeria főhercegnő szept. 24-ikén Ischlben egészséges leánygyermek-

nek adott életet. Az örömhír vétele után ő felsége királyné Ischlbe utazott, hogy néhány napot leányánál töltsön. Az ujszülött főhercegnő negyedik gyermeke Ferencz Szalvator főhercegnének és Mária Valeria főhercegnőnek.

Mária Dorothea főhercegnő násza. Bécsi hírek szerint Mária Dorothea főhercegnő és Falop orléanski herceg esküvője nov. 5-ikén lesz Bécsben a Hofburg plebánia-templomában.

Kitüntetések a Vaskapu munkálataiért. A király a vaskapu-szabályozási munkálatok létesítése körül szerzett érdemeik elismerésül Csörgő Gyula kereskedelemügyi államtitkárának a II-od oszt. vaskorona-rendet, Wallandt Ernő miniszteri tanácsos, az aldujai vaskapu-szabályozási művezetőség főnökének a Lipót-rend lovagkeresztjét, Gondá Béla miniszteri osztálytanácsosnak a III-ad osztályú vaskorona-rendet, mindnyájuknak díjmentesen, továbbá Linczbóth Ignác műszaki tanácsos, Isáky Ernő főmérnök, Gruber Jenő főmérnök és Rupcsicz György, a vaskapu-szabályozási vállalat igazgatójának a Ferencz József rend lovagkeresztjét, végre Janich Ferencz hivataltisztnek és Netter Mátyás hajóskapitánynak a koronás arany érdemkeresztjét adományozta.

Réczey tanár jubileuma. Október 6-ikán lesz huszonöt esztendeje annak, hogy dr. Réczey Imre egyetemi tanár, a kiváló tudós s országoszerte nagy népszerűségnek örvendő operateur, sebészeti működését megkezdte. E napot Réczey tanár tanítványai a legbensőbb lelkesedéssel fogják megünnepelni. A kedvelt tanárnak díszesen kiállított albumot is nyújtanak át, s a Rókus-kórház új osztályának — melynek Réczey az igazgatója — műtőtermében leleplezik művészi kivitelű életnagyságu olajfestményű arcképét.

Kassa jeleséi. Kassa város emléktáblával jelöli meg azokat a házakat, melyekben jeles emberek születtek, vagy laktak. Andrassy Gyula gróf szülőházán már ott díszlik a márványtábla s nem sokára sorra kerül a Rákóczi Ferencz, Tinódy Sebestyén, Kazinczy Ferencz, Benczúr Gyula és Henszelmann Imre szülő- vagy lakóházának emléktáblával való megjelölése is. Az e célra alakult bizottság már meg is kezdte működését. A kiváló archeologusnak Henszelmannak szülőháza, most rokona, Megay Adolf tulajdonában van s az emléktábla költségeit is ő fedezi.

Szép bizalom egy lelkesválasztásnál. A 40.000 lelket számláló hódmezővásárhelyi református gyülekezet a halálózás folytán üresedésbe jött lelkeszi állásra Szabó János körös-tarcsai lelkeszt választotta meg, oly ritka egyértelműséggel, hogy Hódmező-Vásárhely 6100 szavazásra jogosult református hívője közül 5460 minden pályázat mellözé-

sével Szabó Jánosra adta szavazatát, míg a pályázat kiírása mellett csak 18 egyné szavazott.

Női kongresszus Berlinben. A német fővárosban ezen a héten női kongresszus ülésezett, melyre sokan gyűltek össze, nehányan még francia földről is. A kongresszus a nők társadalmi helyzetével és általában az úgynevezett nőemancipációval foglalkozott. Megvitatta a nők választási jogát, mely ügyre a kongresszus a nők társadalmi helyzetével és általában az úgynevezett nőemancipációval foglalkozott. Megvitatta a nők választási jogát, mely ügyre a kongresszus a nők társadalmi helyzetével és általában az úgynevezett nőemancipációval foglalkozott.

Morosmentinek. Jó törekvésűt becsüljük és méltányoljuk, de dolgozatuk sem előadásánál, sem tartalmánál fogva nem való lapunkba. Talán szaklapon vagy folyóiratban értékesíthető. Kéziratát visszaküldtük.

Imakönyv mellé. Közölni fogjuk.

Dalok a fészekből. A két első rövid időn közölni fogjuk.

Hazám trénete. Kipattant a búza szeme. Komoly törekvések, és készletekről tanuskodnak; de sikerülnek egyik sem mondható. Az elsőben a refraine, minden tréfa eljén, nem szerencsés a tanulmányok folytatásától áldásos eredményt vár a nőkre nézve és inté a kongresszus tagjait, hogy az ajánlódó reformokban ne feledkezzenek meg a nőnek természetes állásáról a férfival szemben. *Krajevska* asszony (Bosznia) Boszniaiban folytatott orvosi működésének képét adta. Majd terjedelmes jelentések olvastak föl a német, francia, orosz és amerikai négyzetek és szövetekzetek működéséről. *Montessari* kisasszony azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a kongresszus vegye kezébe az olasz munkások sorsát, kiknek száma nagyobb, mint a férfi munkásoké. *Ozv. Nendvich* Gusztávné szül. Hoffmann Jolán, a budapesti állami nőiapriskola igazgatója, a női kézi munka tanításáról és irányáról értekezett a különféle tanintézetekben Magyarországon.

Viktoria angol királynő uralkodása. Szeptember 23-ikán Viktoria királynő elérte azt a napot, melynél hosszabb ideig Angliában senki sem ült a trónon. A királynő mindenfelől üdvözléseket kapott. A csári pár, mely most a királynő vendége, személyesen adta át üdvözlését a balmorali kastélyban.

A magyar kir. államvasutak szállítási irodája a Lípótvárosban. A magyar kir. államvasutak igazgatósága a Lípótvárosban (Arany János utca 19. szám alatt) szállítási irodát rendezett be, a hol gyors és teherdarabú szállítmányok az összes állomásokra feladhatók. Ez iroda, előleges értesítés ellenében jutányos szabványrak mellett gondoskodik a küldemények háztól való elszállításáról is és közvetíti úgy a helybeli, mint az átmenő vámköteles küldemények elvámolását.

A «Vasárnapi Ujság» vidéki előfizetési kedvezményképen Budapest pontos nuntatóját díjtalanul kaphatják, ha a bekötési és bányaköltségek fedezetét köttét példánynál 25 krt. fűzött példánynál pedig 20 krt. küldenek be kiadói hivatalunkhoz. Éme könyv a millenium alkalmából készült, s mintegy 200 oldal terjedelemben 40-nél több képet, Budapest térképét, a kiállítás tervrajzát, valamint 10 drb. kedvezmény-jegyet tartalmaz, melyetől többik a könyv tulajdonosának a kiállítás tartama alatt 4-33% engedményeket biztosítanak. Utbaigazító tartalmánál fogva ezen könyv a székesfővárosba felránduló idegennek igen használható zsebkönyv.

x— Kémarmy és Illés Kossuth Lajos-utca 9. sz. ház 1-86 emeleti helyisége legközelebb át fog helyettesíteni általában elismert, szigorúan megszabott árakat 25-50%-ig leszállították.

HALÁLOZÁSOK.

Olga, montenegrói hercegnő elhunyt 38 éves korában. Velenczében. Leánya volt a mostani fejedelmnek nagybátyának, Danilo fejedelemnek, kit Kattaróban meggyilkoltak. Száműzéstében, szerény körülmények közt élt Velenczében, mint egyszerű polgárlány. Holttettét hazavitték Montenegroba.

Elhunytak aközlebbi napokban: **HÖBERTH KÁROLY**, kir. posta- és távirás-felügyelő és tart. főhadnagy, Kőszegen, élete 41-ik évében. — **Poroszlói GRABEL KÁROLY**, nagybirtokos, 80 éves korában. Poroszlón; nagy kiterjedésű és előkelő rokonság gyászolja. — **KARAI IENÁCS**, fővárosi háztulajdonos, az árnyfogalmi értékmegállapító állami bizottság elnöke, 34 éves, Budapesten. — **SALAMON JÓZSEF dr.**, Kolozsvár tiszteletbeli főorvosa, 65 éves korában. — **ZANATHY IENÁCS**, ügyvéd, a Károlyi gróf család nyugal. urad. ügyésze, 79 éves, Nagy-Károlyban. — **KÉLER JÁNOS**, 48-49-ik hónvéd, nyug. telekkönyvvizsgáló, 70 éves, Tornán. — **SZABÓ SÁMUEL**, 1848-49-ik honvéd főhadnagy Torontálmezőben, Istvánföldön 81 éves korában. — **Bilkei GALGÓCZY JENŐ**, 42 éves korában, Mikolán. — **SENYVICZKY PÁL**, 1848-49-ik honvéd főhadnagy, hevesi kerületi állatorvos, 83 éves korában, Hevesen. — **NYIRY FERENCZ**, okleveles mérnök, 40 éves, Budapesten.

Ehrenheimi SCHYTTA ISTVÁNNÉ, született Almási Antunovits Biry, Schytra István honvédelmi miniszteri tanácsos neje, élete 49-ik évében, Budapesten. — **Ozv. MIKESZKY KÁROLYNÉ**, szül. Gréff Aloizia, 78 éves korában, Debreczenben. — **Ozv. FERENCZY JÁNOSNÉ**, szül. Kraysel Hermin 69 éves, Kassán. — **Ozv. tuzingeni TICHTL FERENCZ**, szül. Schwanda Laura, 72 éves korában, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

A felsült. Magánjelentet. Kevés eredetiség van benne s az előadási modora sem olyan, a melyet az ilyenféle műfaj okvetlenül megkívánna.

A régi jó időkbeli. *Korrójz.* Itt-ott pajkos vagy trivialis részletei miatt lapunkban nem foglalhat helyet.

Marosmentinek. Jó törekvésűt becsüljük és méltányoljuk, de dolgozatuk sem előadásánál, sem tartalmánál fogva nem való lapunkba. Talán szaklapon vagy folyóiratban értékesíthető. Kéziratát visszaküldtük.

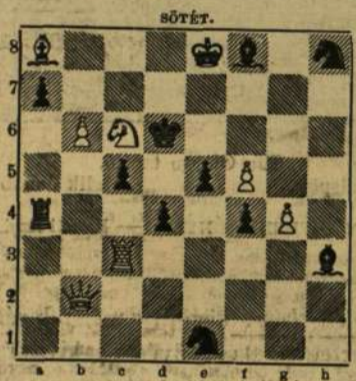
Imakönyv mellé. Közölni fogjuk.

Dalok a fészekből. A két első rövid időn közölni fogjuk.

Hazám trénete. Kipattant a búza szeme. Komoly törekvések, és készletekről tanuskodnak; de sikerülnek egyik sem mondható. Az elsőben a refraine, minden tréfa eljén, nem szerencsés a tanulmányok folytatásától áldásos eredményt vár a nőkre nézve és inté a kongresszus tagjait, hogy az ajánlódó reformokban ne feledkezzenek meg a nőnek természetes állásáról a férfival szemben. *Krajevska* asszony (Bosznia) Boszniaiban folytatott orvosi működésének képét adta. Majd terjedelmes jelentések olvastak föl a német, francia, orosz és amerikai négyzetek és szövetekzetek működéséről. *Montessari* kisasszony azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a kongresszus vegye kezébe az olasz munkások sorsát, kiknek száma nagyobb, mint a férfi munkásoké. *Ozv. Nendvich* Gusztávné szül. Hoffmann Jolán, a budapesti állami nőiapriskola igazgatója, a női kézi munka tanításáról és irányáról értekezett a különféle tanintézetekben Magyarországon.

SAKKJÁTÉK.

1971. számú feladvány. Walthoffen Walter-től.

Világos indítsa a harmadik lépésre matot mond.

1. Bc7-f7 2. Kc4-d5 (a) 3. Fd1-f3 (b) 4. VII-ozd+ 5. Kt:z 6. B7-f6+ 7. e5-f4: 8. B v v mat. 9. VII-b1 mat.

1. Fd1-e2 (c) 2. B7-f3 stb. 3. Fd1-g4 4. B7-f3 stb.

1896. sz. feladvány megfejtése Kellner F.-től.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Götzez Károly — Csomonyán: Németh Péter. — Vasváron: Dr. Balassa Zoltán. A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 37-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Petőfi költeményeiből: Ha a föld Isten kalapja, Úgy hazánk bokréta rajta.*

Heti naptár, szeptember—okt. hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
27 Vasárnap	D. 18. Kozma	15 F. 18. Nikétás
28 Hétfő	Venczel kir.	16 Eufémia
29 Kedd	Mihály foán.	17 Zsófia
30 Szerda	Jeromos	18 Eumén
1 Csütörtök	Remig. érsek	19 Trófián vt.
2 Péntek	Ottó, Leod.	20 Euzsziát
3 Szombat	Kandíd, Jairus	21 Kodrát

Hold változás. Ujhold: 6-án regg. 11 ó. 35 pkr. Felelés szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Foulaud-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenkint — japáni, kínai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes **Henneberg-selymet** 35 krtól 14 ft 65 krig méterenkint sima, csikos, kockázott mintázzottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal) a megrendelt ár postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (cs. k. ndv. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba eszmizett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6571

„EGYETÉRTÉS” POLITIKAI NAPILAP.

Csévolszky Lajos, 1896. évi előfolyam Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő. 1906. évi előfolyam főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat ocsó eszközeivel, hogy magának egyszerű, tömegesen csakhamar újra elmarad, új előzeteseket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményeit, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításait által irparokidit régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fontartani, hogy ez uton ne csak régi előzetesit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évtől-évre maradtandóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjék, erre néve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyit betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendez 8 oldalos lapja annyit közlemény tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünneppapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg kisebb alakban számvitva 30-40 oldalnyi terjedelmű. **Csakis a lap így nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenkor oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap nem nyújthat közönségének.** Így általános ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemben a legtöbbet tartalmaznak, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem azért a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártizásmozól olvasó előtt is élvezesessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárcsa- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényi kötetet egyszerre, részint eredeti, részint a modern világíróadalom remekeiből válogatva előszáron fordítók fordításában. Az egy-é alatti között regények 400-500 nyomtatott ívre, vagyis 40-50 rendez regény-kötetre ragunk. Ily 40-50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közlétték kitűnőségei és elsőrangú publicistikai által írott vezércikkjeit és egyéb politikai közleményeit, bő hírtárgyait, eredeti tájékoztatást az ország és a világ minden részében levő sajtó levelezőtől, továbbá a vasárnapi kiadások megjelenő egy-egy szaklapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» ezimű országos hírtárgyakat s végül az Egyetértés legjobb információját közönségének, ipar és mezőgazdasági rovatait és megbízható társadalmi tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligencia közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes. Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltőbb:

Egész évre ————— 20 frt — Fél évre ————— 10 frt — Negyed évre ————— 5 frt — Egy hóra ————— 1 frt — 80

Előfizetéseket legelőszérűben postatanálványon az Egyetértés kiadói hivatalához Budapest, papnövény-utca 8. ntésendők.

A főváros legszebb látványosságai

A Magyarok Bejövetele Feszty körkép Városházán Andrássy-ut végén.

Látható reggel 7-től este 8 óráig, az esti órákban villany-világításnál. Belépő díj: Reggel 7-től délelőtt 9 óráig 30 kr., gyermekjegy 20 kr. — Délelőtt 9-től este 8 óráig 50 kr., gyermekjegy 30 kr.

Vese, húgyhólyag, húgydara és kövszény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által

a Lithion-forrás a Lithion-forrás kitűnő sikerrel rendelve lesz. Húgyhajtó hatása! Kellemes ízű! Könnyen emészthető! Képzett ásványvizetartalmú és gyógyszerárkában. A **Salvator-forrás** igazgatósága Eperjesen. Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.

Legjobb és leghíresebb pipere hólygpor: a La

VELOUTINE Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

FUCUS, HIZÁS ELLEN.

A fucus tengeri növény kivonata, klinikailag elismert szer a hizás ellen és a kövér egynekél előforduló astma megszüntetésére szolgál. Az anyagserget úgy befolyásolja, hogy hszmenés és minden kellemetlen utóhatás nélkül csökkenti az elhízásodást.

Ára 1 üvegnek 2 forint.

CARDOPATIA

Foszfortartalmu növénykivonat sápkór, idegesség, gyengeség és álmatlanság stb. ellen. Előmozdítja az étvágyat, szaporítja az erőket, minek következtében a testsúly állandóan gyarapodik. Ára 1 üvegnek 2 forint.

30 kr. csomagolási díj beküldések portómentes postal szétküldés. — Kapható: HAZSLINSZKY KÁROLY gyógyszerésznél Budapest, VIII. ker., Sándor-tér.

Kinek van szeplője? vagy bámi folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésé végett a világhírű **Serail arczenkőcsőhöz**, mely nemesek eltávolít mindenféle tisztálátatlanságot, hanem az arczört vakkító fehérre, tisztává és üdűvé teszi. — 1 tégely ára 70 k. — Postán franko küldve 1 frt 5 k. — Szappan hozzt 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerés urnál és minden magyarországi gyógyszerárkban. Rozsnyay Mátýás gyógyszerész, Aradon.

Kényelmes szobák kaphatók naponta 1 forint 50 krajczártól feljebb a San Souci szállodában Budapest, Hajnal-utca 6. szám.

Adria szálló 1-ső rangú, a főváros központjában, Kerepesi-út 41. szám a népszínház közelében. Tulajdonos **RÉMI RÓBERT**.

Metropole szálloda VII. Kerepesi-út 58. Elsőrangú szálloda, kedvező helyen, kényelmes berendezve. Kifűnő ételek és italok, figyelmes kiszolgálás mellett.

Elsőrangú szálloda **Erzsébet királynéhoz** Budapest, IV., Egyetem-utca 5. Kényelmes egyes és családi szobák mérsékelt árban. Előjegyzések elfogadtatnak. *Herczky J. szállodatulaj.*

Stefania szálloda VII., Múrányi-utca 53., közvetlen a kiállítás területé mellett. 70 szőpen berendezett szobával. — Szobárák 24 órára 80 krtól feljebb, szükség esetén kértik előjegyzéseket a szálloda igazgatójához küldeni. *Fapp Emil* szálloda-igazgató. *Nagygyeryi Rajcs Zoltán* szálloda-tulajdonos.

Páris szálloda VI. Váci-körnt 25. Kényelmes 100 vendégszoba, elegáns kávéház és étterem, izlésezen berendezett Bachus-pince. Minden pályavárhoz kényelmes közeledek, villamos-vasut megállóhely. Előszékeny kiszolgálás és mérsékelt árak. *Simon Pál* szálloda-tulajdonos.

Debreczen szálloda közel a keleti (központi) pályavárhoz, kocsí feleleges. VII., Kerepesi-út 88. Szobák mérsékelt árban; tisztán kezelt italok, valamint jó magyar samatos ételek kaphatók.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-és csemege-kereskedésben és cukrászdában. Naponkinti eladás

Az arczzsin fiatal fénye és üdősége.

Dr. Lengyel Frigyes-éle nyirfabalsamnak szigorúan a hazánál utasítás szerinti alkalmazás-átal a felső bőr lehámlik lassankint és az ezen módon tisztított alsó bőr fiatal fényben és üdőségben jut felszínre. Minden nemű kiütés, szeplő, folt, vörös, anyajegy stb. stb. ezen szer által elmúlik, a bőrrázások és bimbóhelyek lassankint el lesznek simítva; egyrészt ában az arczzsin friss, egészséges színt nyer. Dr. med. MENIER tanár egyetemi procurator Bécsben és Párizsban mint kitűnő szert ajánlják Dr. Lengyel Frigyes nyirfabalsamát.

Egy korsó ára használati utasítással 1 frt 50 kr. A nyirfabalsam hatásának támogatására szolgál a Dr. Lengyel Frigyes-éle benzószappan darabonként 60 kr. Főraktár **Török József** gyógyszerárkában Budapest, király-utca 12.

Magyar kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Legelőszérűbb és legelőszérűbb utirány Olaszországba. Fiume-Velencze, illetve Anconán át.

Fiume és Velencze között «Dániel Ernő» nevű új, elegáns tornas gőzhajó közeledik, melytől a maga, mint vissza Pirano érintése nélkül 10 órai időtartam alatt, tehát az eddigi menetidőnél 4 órával rövidebben teszi meg útját. A legnagyobb kényelemmel berendezett ezen hajó az I. helyen kívül még külön luxu osztállyal is bír, mely külön elegáns teremmel, szőfaldíszelt, kitűnő árnyék tartalmú kabinokkal, dobozázzal teremmel, villamos világítással és gőzfűtéssel van ellátva. A Fiume-Anconán vonalon hasonló fűtéssel berendezett «Villám» nevű gőzhajó közeledik, mely az I. helyen kívül szintén még külön elegáns termet és kabinokat tartalmazó luxu osztállyal van ellátva; azonkívül még egy kisebb 4. hálóhelylyel ellátott elegáns külön családi teremmel is bír, mely négy háló-hajó jól berendezett és ocsó vendéglővel van ellátva. Ezen tornas gőzhajók közlekedésével kapcsolatban az eddigi gyors-és személyvonatokon kívül f. évi június hó 15-től kezdve Budapest és Fiume között csupán-első oszt. kocsikkal berendezett luxu vonatok közelednek, melyek az utat 11^{1/2} óra alatt teszik meg. Ezen luxu vonatok meneteirője kapcsolattal a gőzhajóárrakkal a következő: Indulás Budapestről minden szombaton és kedden 7 óra 15 pkr reggel; érkezés Fiumába 7 órákor este. Továbbutazás Fiumából Velenczére, valamint Anconaba gőzhajón 8 órákor este; érkezés Velenczére 6 órákor reggel és Anconaba 5^{1/4} órákor reggel. Velenczéből, valamint Anconából indulás minden vasárnapon és csütörtökön 9 órákor este; érkezés Fiumába másnapon 7 órákor reggel. Továbbutazás Fiumából Hétfőn és pénteken a luxu vonatok Budapestre 8 óra 30 perczkor reggel; érkezés Budapestre ugyanazon napon 8 óra 25 pkr este. A luxu vonatok Fiumában a gőzhajók kibőví helyéig közelednek; hasonlóképen Anconában is úgy, hogy az utazók a kikötő helytől közvetlenül a vasútra vagy viszont szállhatnak, megjegyzésvé, hogy Anconá kikötő és Róma között mindkét irányban I/II oszt. közvetlen kocsí közeledik. A menetrend akként állapított meg, hogy az Olaszországba utazók az egész utazás alatt csak egy éjjelt töltenek, még pedig gőzhajón, hol kitűnő árnyék állanak rendelkezésre. A luxu vonatok használatát a gőzhajó menetdíjjal együtt fizetendő; Luxu vonatait és luxu osztályt a gőzhajón, ágygál együtt Velenczére illetve Anconáig 23 frt, Anconánál és I. helyért a gőzhajón, ágygál együtt Velencze illetve Anconáig 21 frt, csak luxu vonat, hajó egytt 8 frt és az I. osztályt ágygál egytt 6 frt fizetendő. A fentebbi utirányon át közvetlen menetjegyek adnatnak ki, következők árakon:

Fiume-Velencze át: Budapest-Florenz I. oszt. 72.55 frs, II. oszt. 53.30 frs, III. oszt. 30. — frs. Budapest-Genna I. oszt. 57.90 frs, II. oszt. 43.05 frs, III. oszt. 36.35 frs. Budapest-Milano I. oszt. 69.05 frs, II. oszt. 50.80 frs, III. oszt. 29.60 frs. Budapest-Turin I. oszt. 87.70 frs, II. oszt. 63.90 frs, III. oszt. 36.25 frs. **Fiume-Anconán** át: Budapest-Nápoly I. oszt. 98.95 frs, II. oszt. 71.65 frs, III. oszt. 40.80 frs. Budapest-Róma I. oszt. 72.80 frs, II. oszt. 53.40 frs, III. 30.15 frs.

Ezen jegyeken kívül Bari, Battaglia, Bologna, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adnak ki közvetlen menetjegyeket, melyek Budapest k. p. u. állomáson, a megy. kir. államvasutak Budapest k. p. u. állomáson, a megy. kir. államvasutak városi menetjegyjárójában (Hungária szálló) és a Cook-féle utazási irodában (József-út 5.), nemkülönben Arad, Pécs, Szabadka, Szeged, Temesvár és Zágráb állomásokon és a hasonmenő menetjegyjárókban válthatók. A közvetlen I. oszt. gyorsvonat és I. oszt. körutazási jegyek az esedékes pótjétek mellett a luxu vonatokon és luxu hajóosztályon is érvényesek.

Budapest, 1896. szeptember 5.

Az igazgatóság.

A ki hangszert, hirt vagy hangszerkeléklet és ezekhez használt akar venni, forduljon bizalomteljesen a régi jóhírnevű és világszerte ismeretes gyáricéghez:

A. OSMANEK in Schönbach bei Eger in Böhmen.

A gyárból mint első forrásból mindenki legelőszérűbb és legelőszérűbban fog vásárolni. Kérjenek nagy képes árjegyzéket vagy ajánlatokat, melyek ingyen és bérmentve megküldetnek.

SZEPSEG!

asszony a föld gyöngye

Azért használjon minden hölgy: Diana arczenkőcsőt, mely teljesen árbort, legbiztosabban finomító és szépítő szer. Legelőszérűbb eredménnyel használatik minden bőrbetegség és bőrtisztatlanság u. m.: kiütés, szeplő, májfolt stb. ellen. Egy tégely ára 50 krajczár.

Viora szépségtej. Tisztezt folyadék, elismert legkifűnőbb mosdóvíz. Az arcnak szép fehér és üde színt ad és ezt puhává teszi, eltávolít és óvja minden arcztisztatlanságtól. Nagyon kedvelt hölgykozmetikum.

Egy üveg ára 70 krajczár.

Ibolya kézmospópor. A kőnék bár szép fehér színt ad. Doboz ára 60 kr.

Használati utasítások mellékelve vannak. Főraktár a készítőnél

SZEGHY SÁNDOR gyógyszer. SZEGZÁRDON. Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárkában.

SZEPSEG!

Sz.-Lukácsfürdő Nagy kénes iszapfürdő iszapborogatások, meleg hánnyfürdők. Massage, hánnyfürdők, külön férfi- és női gőzfürdők és uszodák.

Weinwurm Antal fényképez első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Múly-utca 3., készit mindennemű cinkkedvesétt ábrázolat, autotypia, phototypia, sténigraphia és autotypia utján. Alaprajzok, tárképek, hánnyokat fotolitográfián uton a legújabb nyosabban sokszorosítottak. Külön berendezés hánnykivál vagy fénykép felvételekre.

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
főföldvár- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Tel.: 1111.
Arjegyzék bérmentve.
Speciális készítője jó szabású fűző ingeknek.

VÁRADY MÁRTON
IV. kerület, Muzeum-körút 35. szám.
Szeres és elhelyez egy helyben mint vidékre:
Szakácsnő, szobaleány, mindenes leányok, dada, vasalónők, továbbá gazdaságiasszonyok, kül sárnyok, társalgónők, árusnők, szeszpenégi német lányok, bunneket, gymerkeresztnők, uralági inas, portás, irodaszofta, lovasz, kecsis, kertész és szakácsokat stb., stb.

„Toronyórák“
palota, lakanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
I. m. Állami kedvezm. gép-üzemű Budapest, VII., Kazinczy-ut. 3.
Képes árjegyzék, költségtérz. bérmentve.

A Magyar Asphalt
Részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvéllalja jótállás mellett legelőcsöbbsen
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere száraztatását.
Telefon.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Írta
Fröhlichné Mária Paula.
Ara füve 1 frt 50 kr.

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros ajánlja
ari divat- és fehérenemű-ujdonságait.

Elite kávéház
a budapesti karambol kör helyiségeivel
VII., Kerepesi-út 20.
A főváros legnagyobb kávéháza. Az ország legjobb 12 billiárdjával. Hűdég buffet. Tiszta kávé. Pontos kiszolgálás. Az összes bel- és külföldi hírlap k. 50. Telefon-Hírmondó! Estéknél csigányzene. Kifünő ventiláció.

Az Elite kávéház
tejesarnoka
a kiállítás területén. A villamos vasút megállóhelye. (Hőfűtő pavilon, jégesapokkal, a Ganz és malomipar pavilonok előtt.) A kiállítás látogatóinak kedvenc találkozási helye.
Hűdég itélek és pompás italok rendes városi árak mellett.

Pokol kávéház
a híres Dante pokol-körkép területén levő kertben. A főváros legkedvesebb és legkellemesebb üdülő helye. Nap és eső ellen védő markisokkal. Előfák és bokrok között lévő árnyas lugásokkal. — Rendes városi árak!

Pilseni sörcsarnok
Ös-Budavárban.
A kiállításból átvívó hid lábánál. Csigányzene, katonazene és külön szimpadál.
Elvünk mindenből a legjobbat nyújtani mérsékelt árakon.
HEINDL FERENCZ és ADORJÁN GYULA
tulajdonosok.

A SZÉPSÉG
ÁPOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért
HATÁS.
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült sikertült vegyület, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú téséséget eleveníti és azt állandóan fenntartja. Legjobb óvszer levegő, szél és napsütés ellen, eltávolított napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló anyha, báronyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hőlgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamított párisi hőlgypudertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az a valódi, melyen a címkép, valamint a leírás a mellékelt védjegy van.
Raktár minden gyógyszerárban és illatszertárban.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerár Budapest, Király-utca 12.

Főiskolai igazg. orvos **Dr. KUN ZOLTÁN** kiprohált gyógyszerész
Vérképző labdacso, rózsaszínre színezve: vérszegélyek, gyökérvérősegek, laktalan tudóbetegnek legjobb gyógyszer. 1 üve: ára 1 frt 80 kr.
Hurut labdacso, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővész, hidegfeles, malária, gyümökör ellen legkifünőbb: 1 üve: árának czukrozott labdacso ára 1 frt 80 kr.
Női betegségek ellen jeleshasznosabb gyógyszer az **IRRI-GALO PÖR** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvelő fölött! Kifünő óvszere a rugalmas torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.
A Purpurin Crème arc- és kékenfenének meglepő hatása van! 5 nap alatti az arcról minden foltot eltávolít a báronyszerű varázsoja. 1 tégely 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítőnél:
TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon.
Főraktár: Budapest en; Török József gyógyszerárban, Király-utca. Dr. Buday Emil gyógyszerárban, Városház-ter. Minden drogaszletben és gyógyszerárban kaphatók.

Szalongarniturákat.
követetlen a kárpitosnál kell rendelni, erre alkalmat nyújt ületlem kiválóan szolid és finom kivitelű nagy választéka, miután magam vagyok azok készítője, oleadó áron adom. Szalonom látogatását tisztelettel kérem.
Karner József
kárpitosmester
IV., Ferenciek bazára
I. em., a bazárban.

Leggyorsabb segély
székrekedés, étvágytalanság, gyomor-, főfájás és az ebből eredő bajok, valamint fülzúgás ellen a
ZENKE ZOLTÁN
„**BARÁT ITAL**“
növénysszer készítménye. Használati könyvvel együtt kapható 40 és 80 kros üvegekben
Budapest en: Richtárszky Ernő II. ker., fő-utca 49. szám. Fűreth József II. ker., Iskola-utca 22. sz.
Hilscher Rezső IX. ker. sorokári-utca 39. sz. fűszerkereskedésekben továbbá a főváros minden nagyobb üzletben és a vidéken, valamint a készítőnél utánvét mellett H.-M.-Vásárhelyen, Árpád-utca 12. szám.
Használati könyv ingyen és bérmentve küldetik.

MARGIT-CRÉME
hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczereme (nem sziros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, elavóltat az arcról mindenemű bőrtisztatlanságot. Egyedül szer szepölő, májfoltok, ostánszok, bőrakna (mitesszer) ellen. Bámulatos hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön fölvetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szeplővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arc 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.
Mivel nem sziros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekent bőrön a hőlgypor remekül tapad. Ara 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — **Margit-hőlgypor,** fehér, rósa és crème színben ára 60 kr. — **Margit-főlgypó** 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerár,
Aradon, Deák Ferencz-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

A természetes savanyúvizek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÜT
elsőrangú kifünőségek
egybevágó vegyelemzése alapján milyenségeleg
az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

Páris 1889. **Kitüntető** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a francziaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánljatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorhajóknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megterítése mellett, berlini főraktárból.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest en: Török József gyógyszer.
király-utca 12. szám.

ÖS BUDAVÁRA
a főváros legelőkelőbb látványos mulatóhelye (a kiállításai kapcsolatban)
május 1-én megnyilt. — Nyitva délelőtt 10 óráig reggelig.
Bérletjegyek az évadra 6 frt.
Kaphatók: Os Budavárban (állatkert). Előjegyezhetők: Millenium-utazási és ellátási vállalatnál (Gizella-ter 4.), valamint a Telefon-Hírmondó városi irodájában (Andrássy-út 30.).

BUDAPEST,
Gyár
Külső Váci-ut 1549.
Városiroda
Erzsébet-ter 10. sz.
ROESSEMANN és KÜHNEMANN
GÉPGYÁRA.
Különlegességeit képezik:
I. Koppel Artur-féle keskenyágányú vasutak, mezőgazdasági, erdőszeti, bányászati, ipari, építkezési és egyéb cselokra, kézi, lö-, gőz- és villamos üzemre.
A kiállítás körúton közeledő villamos vasut a czég gyártmánya, a villamos berendezés Ganz és társa czégé.
II. Sodronykötél-, függő- és sikló-pályák
saját szabad-patent szerinti.
Képes árjegyzékek és költségvetések ingyen szolgáltatnak.

40. SZÁM. 1896. BUDAPEST, OKTÓBER 4. 43. ÉVFOLYAM.

Helyettesítő feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt | félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.— | félévre — 2.50 Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

Dr. RÉCZEY IMRE.
AZT SZOKTÁK mondani, hogy sebésznek születni kell. Hiába veszi meg, hiába kutatja és tanulja valaki az összes sebészi könyvtárakat, hiába erőlködik néha egy emberéleten át, ha hozzá való furulyája nincsen, válik belőle esetleg dilettáns, de soha igazi hivatott sebész nem lesz belőle, ha csak arra nem született.
Ilyen született sebész Réczey tanár, ki e napokban éri meg doktorságának 25-ik évfordulóját. Huszonöt évi doktorság sok idő annak is, a ki sokra nem viszi és sok idő annak is, a ki cseljét eléri, mert a kezdetnek, a küzködésnek, az egyéni érvényesülésnek nehéz éveit foglaltatnak benne.
Életrajzi adatai után kutatva, megtudtam, hogy már a gymnáziumban is mindig az «elsők» között volt; ez ugyan magában még nem sokat mondana, mert elvégre a gyakorlati életben akárhányan utolsókna maradnak, a kik a gymnáziumban elsők voltak; mindenesetre azonban nagy szorgalomnak és kitartásnak a jele. Tudom, hogy mikor az egyetemen megismerkedtünk vele, először épen nagy szorgalma és kitartása tűnt föl előttünk; azután meg gyors felfogása és korát meghaladó higgadtsága. Meglepő volt keze ügyessége, melyet a tanárok már akkor különösen dicsértek; és bámulatra indított bennünket, hogy már első éves orvostanhallgató korában egy botanikát adott ki, és később egyszerre három pályadíjat nyert. Olyan közlegény volt, a ki már a borjújában hozozta a tábornoki botot.
Édes atya a nagyhirű Stáhlly sebész doktornak kedvezés és meghitt asszisztense és azután a főváros egyik kiváló sebésze volt. Vajon az öröklés törvénye szerint-e, vagy speciális képességének helyes fölisméréséből-e, vagy mert hajlama vonozta reá, elég az hozzá, hogy fiatal korától fogva czéltudatosan sebésznek készült. Tanulmányait véggezve, Kovács tanármellé került műtönövendéknek; mint ilyen kiváló

szorgalmára és az operatív sebészet terén kifünő ügyességére való tekintettel kivételesen egymás után hat évig működhetett ottan. Gyakorlati működésének ezen idejében kezdődött önálló tudományos és irodalmi működése is; ekkor jelent meg az általa néhai dr. Antal Gézával közösen írt s magyar és német nyelven is megjelent terjedelmes munka, mely a budapesti egyetem akkoriban még egyetlen sebész-kórházának működését tárgyalja. Dr. Horváth György barakkórházi volt sebész főorvosnak halála után, ideiglenesen főorvosi minőségben ennek osztályát vezette; 1884-ben a barakkórház rendelő orvosává nevezett ki, 1885-ben pedig a Szent István kórház megnyitására, ezen kórház egyik sebészi osztályának vezetését vette át. A tudomány-egyetemnek orvosi karán már 1878-ban

képesítették «a csontok és izületek sebészetéből» magántanárrá s tudományos működése elismeréséül 1885-ben a rendkívüli tanári czímet nyerte. A budapesti kir. orvosegyesületnek sok éven át első titkára volt, s e minőségben írta meg az egyesületnek történetét; majd üleselnökké lett, utóbb pedig az egyesület másodelnökévé választatott. Az igazságügyi orvosi tanácsnak tagja és a «Köz-kórházi orvostársulat» elnöke. Tudományos dolgozatainak legnagyobb része az «Orvosi Hetilap»-ban jelent meg, melynek fiatal orvos korától fogva mindig buzgó munkatársa volt s a melyet másfél éven át — mint az akkoriban beteg szerkesztőnek, Balogh Kálmánnak helyettese — nagy szakavatottsággal és lelkiismeretességgel szerkesztett. A külföldi szakirodalomban neve az által vált ismertté, hogy nagyobb monografiái a «Zeitschrift f. Chirurgie» és a «Wiener Klinik» szakfolyóiratokban németül is megjelentek.
A dr. Lumnicez Sándor halálával megüresedett második sebészi tanszékre nyilvános rendes tanárrá nevezettvén ki, eljutott azon állásba, a melyre született, és a melynek ennél fogva már évek óta praedestinált jelöltje volt.
Személyes tulajdonságainak ritka találkozásán kívül még több szerencsés körülmény járult hozzá az ő kiképezéséhez. Egészen fiatal korában hallotta még tanítani és látta még operálni — bár csak rövid ideig — Balassát. Hat évig működvén mint műtönövendék a kórodán, a sebészet minden terén és annak minden ágában egyenletes és alapos kiképzést nyert, de egyúttal élesztette is látását, felfogását és logikáját, egyre jobban gyakorolta amúgy is kiváló kezűgyűességét, úgy, hogy hat év lefolyása után mint szigorúan felgyelmezett, a szó szoros értelmében veendő sebész hagyta el a kórodát. Kiváló szerencséje volt azon felül, hogy tanuló éve a sebészet nagy átalakulásának a kezdetére estek, hogy kezdetül fogva a modern sebészet szellemében növén fel, ennek felfogásában és irányában ha-

Dr. RÉCZEY IMRE.